

Πανεπιστήμιο Αθηνών
Εργαστήριο Ευρωπαϊκής
Ενοποίησης και Πολιτικής
(ΕΕΕΠ)
eep.pspa.uoa.gr
Email: newsletter_eep@pspa.uoa.gr
Τηλ: 2103689535.

Ελληνικό Κέντρο
Ευρωπαϊκών Μελετών

Ενημερωτικό Δελτίο

για τις

ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Τεύχος 44, Οκτώβριος 2008.

ΚΩΔΙΚΟΣ: 6029

Π. Καζάκος, «Μια ιστορικών διαστάσεων επαναφορά της πολιτικής- κατ' αρχάς»	3
Επισκόπηση	4
Φάκελος: το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και η οικονομική κρίση	6
Παρακολούθηση των εκθέσεων διεθνών οργανισμών, μη κυβερνητικών οργανώσεων και της επιστημονικής έρευνας για την ελληνική οικονομία και την Ε.Ε. - «Η Ελληνική Οικονομία 02/08», IOBE - «Πως θα μεταβληθούν οι προτεραιότητες δαπανών της Ε.Ε.; Το πολυετές χρηματοδοτικό πλαίσιο 2007-13», Journal of European Public Policy	16
Τύπος - Ελληνικός - Ξένος	19
Τεκμηρίωση - Επισκόπηση Έρευνας. - Τεκμηρίωση.	22
Εκδηλώσεις	29

**ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ (ΕΕΕΠ)
Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης
Τομέας Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών**

Το Εργαστήριο Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής (ΕΕΕΠ) ιδρύθηκε το Νοέμβριο του 2002 στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης της Σχολής Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Το Εργαστήριο έχει ως αποστολή ανάμεσα σε άλλα:

- τη συστηματική παρακολούθηση, ανάλυση, ερμηνεία και αξιολόγηση των εξελίξεων στον Ευρωπαϊκό χώρο,
- τη συνεργασία και ανταλλαγή επιστημονικών γνώσεων με άλλα ακαδημαϊκά ή ερευνητικά ιδρύματα στην Ελλάδα και το εξωτερικό και
- τη συμμετοχή σε εθνικά, κοινοτικά ή διεθνή προγράμματα

Διευθυντής Εργαστηρίου: Καθηγητής Πάνος Καζάκος

Υπεύθυνη Ερευνητικής και Διαχειριστικής Στήριξης Εργαστηρίου: Κλεοπάτρα Ματσουκά

Επιστημονικό Συμβούλιο: Π. Κ. Ιωακειμίδης, Π. Καζάκος, Ν. Μαραβέγιας, Μ. Τσινισιζέλης, Λ. Τσούκαλης, Κ. Υφαντής, Ι. Υφαντόπουλος, Π. Βαρβαρούσης, Σ. Βέρνυ, Ε. Δούση, Κ. Μπότσιου

Με το Εργαστήριο συνεργάζονται επίσης μέλη ΔΕΠ άλλων Πανεπιστημίων

**ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
(ΕΚΕΜ), Ξενοφώντος 4, 105 57 Αθήνα**

Το Ελληνικό Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών (ΕΚΕΜ) ιδρύθηκε το 1988. Είναι Κρατικό Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου και εποπτεύεται από το Υπουργείο Εξωτερικών. Κύρια αποστολή του ΕΚΕΜ είναι η προαγωγή της μελέτης των ευρωπαϊκών θεμάτων. Το Κέντρο αποτελεί συμβουλευτικό βραχίονα του Υπουργείου Εξωτερικών καθώς και φορέα παραγωγής καινοτόμων ιδεών και ρεαλιστικών προτάσεων στην προσπάθεια διαμόρφωσης και εφαρμογής μιας ολοκληρωμένης και συνεκτικής ευρωπαϊκής πολιτικής στη χώρα μας. Το ΕΚΕΜ είναι, επίσης, επιφορτισμένο με την ενημέρωση των Ελλήνων πολιτών σχετικά με τη λειτουργία και τις δράσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ταυτόχρονα, αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου, αναλαμβάνοντας σειρά πρωτοβουλιών μετεκπαίδευσης και δια βίου μάθησης, πάντοτε σε ζητήματα ευρωπαϊκών πρακτικών και διακυβέρνησης. Το Κέντρο διοικείται από επταμελές Διοικητικό Συμβούλιο και το ερευνητικό έργο του εποπτεύεται από Επιστημονικό Συμβούλιο που αποτελείται από δεκατρία μέλη.

Πρόεδρος Δ.Σ. & Γενικός Διευθυντής: Ι. Κοφίνης, Αντιπρόεδρος Δ.Σ.: Κ. Υφαντής, Γραμματέας: Α. Παπασταύρου, Ταμίας: Π. Λιαργκόβας, Μέλη Δ.Σ.: Σ. Ευσταθιάδης, Σ. Κουνενάκη-Εφραίμογλου, Γ. Χριστονάκης.

Μηνιαία Έκδοση

Ιδιοκτήτης: Εργαστήριο Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής, Αιόλου 42-44, 105 60 Αθήνα
Εκδότης: Πάνος Καζάκος, Διευθυντής Εργαστηρίου Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής
Αιόλου 42-44, 105 60 Αθήνα

Επιστημονικός Υπεύθυνος Λεπίου: Καθηγητής Π. Κ. Ιωακειμίδης
Συντακτική ομάδα: Δρ. Άννα Βαλλινάτου (υπεύθυνη σύνταξης), Κλεοπάτρα Ματσουκά.
Στο τεύχος αυτό συνεργάστηκε επίσης η Μάρω Λαγκαδινού.
Για τυχόν παρατηρήσεις και σχόλια: 2103689535, newsletter_eeep@pspa.uoa.gr
Η έκδοση γίνεται σε συνεργασία με το Ελληνικό Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών (ΕΚΕΜ).

Πάνος Καζάκος, Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών και Διευθυντής του ΕΕΕΠ.

«Μια ιστορικών διαστάσεων επαναφορά της πολιτικής- κατ' αρχάς»

Η τρέχουσα χρηματοοικονομική κρίση αιφνιδίασε (ως μη όφειλε!) την πολιτική. Αλλά, οι αντιδράσεις της τελευταίας υπήρξαν σχετικά ταχείες:

Πρώτον, οι κυβερνήσεις έλαβαν σειρά μέτρων για τη στήριξη των τραπεζών. Τα μέτρα περιλαμβάνουν γενικά εγγυήσεις των καταθέσεων των πολιτών, χορήγηση ρευστότητας στις τράπεζες για να μη παγώσει η διατραπεζική αγορά και συμμετοχή του κράτους στο κεφάλαιο, δηλαδή στην πράξη μερική κρατικοποίηση. Υπάρχουν βέβαια διαφοροποιήσεις από χώρα σε χώρα ως προς το μέγεθος της στήριξης, την ταχύτητα και τους όρους.

Δεύτερον, εντάθηκαν οι διεθνείς διαβουλεύσεις με αντικείμενο την αλλαγή των κανόνων του παιγνιδιού (μερικοί ομιλούν για ένα νέο Bretton Woods). Ήδη έχει δρομολογηθεί μια πρώτη διεθνής συνδιάσκεψη αμέσως μετά τις εκλογές στις ΗΠΑ. Ο στόχος είναι να ρυθμισθεί αυστηρότερα το χρηματοπιστωτικό σύστημα αν και ως τώρα παραμένει στην ομίχλη τι ακριβώς μπορεί να γίνει.

Τρίτον, ζητούνται μέτρα για να αναθερμανθεί η «πραγματική οικονομία», δηλαδή η παραγωγή (και συνεπώς η απασχόληση) με τη μορφή ειδικών ταμείων για τη χρηματοδότηση μικρομεσαίων εγχειρήσεων (Γερμανία), για την αποφυγή επιθετικών εξαγορών από τρίτες χώρες (Γαλλία) κλπ.

Η ΕΕ των 15 (Ευρωζώνη) και 27 κρατών μελών κινήθηκε με σχετική ταχύτητα στην κρίση αυτή παρά το βαρύ θεσμικό σύστημά της και τις χρονοβόρες κατά κανόνα διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Ρόλο έπαιξαν εδώ δύο παράγοντες: η ύπαρξη μιας καθαρής αντίληψης για το τι πρέπει να γίνει από τον G. Brown και η δυναμική του N. Sarkozy, ο οποίος έσπευσε να συγκαλέσει διάσκεψη κορυφής των μελών της Ευρωζώνης τον Οκτώβριο. Ενδιαφέρον έχει ότι μετά την επιτυχία αυτή ο N. Sarkozy προσπαθεί να διατηρήσει τη δυναμική που αναπτύχθηκε και έτσι να κάνει ένα βήμα προς τη σύσταση «οικονομικής διακυβέρνησης» στην ΕΕ - κατ' αρχάς με τη μορφή διασκέψεων κορυφής των μελών της Ευρωζώνης υπό την προεδρία του!

Η Ελλάδα κινήθηκε, φυσικά, στο πλαίσιο που διαμορφώθηκε στην ΕΕ και στις ΗΠΑ. Η κυβέρνηση εγγυήθηκε τις καταθέσεις των πολιτών και αποφάσισε την ενίσχυση της κεφαλαιακής βάσης των τραπεζών, την παροχή εγγυήσεων του δημοσίου στον διατραπεζικό δανεισμό συνολικού ύψους 28 δις. Ευρώ. Όλα αυτά δε με όρους (συμμετοχή του δημοσίου στα ΔΣ κλπ). Όπως και αλλού, έτσι και στη χώρα μας **πολλά θα εξαρτηθούν από την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των πολιτών στις τράπεζες και την εξομάλυνση της χρηματοδότησης των επιχειρήσεων (ιδίως των μικρομεσαίων) από αυτές.**

Όμως, ο νέος κρατικός (πολιτικός) ακτιβισμός αντιμετωπίζεται από πολλούς με επιφυλάξεις. Υπάρχουν διαφορές σχετικά με την εξήγηση της κρίσης και τις επιπτώσεις του πολιτικού ακτιβισμού. Ως προς την ερμηνεία, συγκρούονται ουσιαστικά δύο απόψεις. Σύμφωνα με τη μια, υπεύθυνος για την κρίση είναι ακριβώς ο κρατικός παρεμβατισμός (με τα υπερβολικά ελλείμματα που προκαλεί, την πολιτική φθηνού χρήματος και άλλες παθογένειες). Σύμφωνα με την ακριβώς αντίθετη άποψη η πολιτική ευθύνεται γιατί δεν ρύθμιζε έγκαιρα ένα μεγάλο τμήμα του χρηματοπιστωτικού συστήματος στο οποίο διακινούνται τίτλοι υψηλού ρίσκου (κερδοσκοπία), ανέχεται

φορολογικούς παράδεισους κλπ. Η παραίτηση αυτή με τη σειρά της οφείλεται σε νεοφιλελεύθερα ιδεολογήματα που συνοψίζονται στη φράση «ό,τι είναι ιδιωτικό είναι καλό και ό,τι είναι δημόσιο είναι κακό».

Πάντως φαίνεται ότι διαμορφώνεται ευρεία συμφωνία στην Ευρώπη ότι ναι μεν θα πρέπει να στηριχθεί το τραπεζικό σύστημα για να αποφευχθεί μια βαθιά κρίση της πραγματικής οικονομίας όπως συνέβη το 1929, και να επανεξετασθούν οι διεθνείς κανόνες του παιγνιδιού, αλλά δεν θα πρέπει η εξέλιξη να καταλήξει σε εξουσιοδότηση των πολιτικών εν λευκώ να φορολογούν την κοινωνία ή να εγκαταλείψουν τα κριτήρια του Μάαστριχτ και τη Στρατηγική της Λισαβόνας.

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΑΧΙΣΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ¹

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποβάλλει πρόταση για την αύξηση του ελάχιστου ορίου προστασίας των τραπεζικών καταθέσεων στα 100.000 ευρώ.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προωθεί την επανεξέταση των κοινοτικών κανόνων σχετικά με τα συστήματα εγγύησης των καταθέσεων κατ'εφαρμογή των δεσμεύσεων των υπουργών Οικονομικών (7/10/2008). Οι νέοι κανόνες προβλέπουν βελτίωση της προστασίας των καταθετών και τη διατήρηση της εμπιστοσύνης τους στο δίκτυο οικονομικής ασφάλειας. Με τους νέους κανόνες, το ελάχιστο όριο εγγύησης των καταθέσεων θα αυξηθεί από 20.000 σε 100.000 ευρώ στη διάρκεια ενός έτους, και αρχικά σε 50.000 ευρώ κατά την ενδιάμεση περίοδο. Τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν αν επιθυμούν να αυξήσουν αυτά τα όρια. Επίσης, η προθεσμία καταβολής στους καταθέτες σε περίπτωση αφερεγγυότητας μιας τράπεζας θα μειωθεί από τρεις μήνες σε τρεις ημέρες. Η πρόταση έχει υποβληθεί για εξέταση στο Ευρωπαϊκό

Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο Υπουργών.

Ποιες είναι οι προτεινόμενες τροποποιήσεις της οδηγίας για τα συστήματα εγγύησης των καταθέσεων;

Στόχος της οδηγίας περί των συστημάτων εγγύησης των καταθέσεων (1994/19/EK) είναι να προστατεύει ένα μέρος της αποταμίευσης των καταθετών και να διασφαλίζει την εμπιστοσύνη τους στον τραπεζικό τομέα, προκειμένου να αποφεύγονται σοβαρές οικονομικές συνέπειες. Η οδηγία παραμένει αμετάβλητη από το 1994 αλλά σήμερα προσαρμόζεται για να ανταποκριθεί στην τρέχουσα χρηματοπιστωτική κρίση.

Οι κυριότερες αλλαγές αφορούν τα εξής:

Το όριο κάλυψης των καταθέσεων: τα κράτη μέλη καλούνται να αυξήσουν το όριο κάλυψης σε τουλάχιστον 50.000€ και 100.000€ σε διάστημα ενός χρόνου. Το τρέχον σύστημα εγγύησης των καταθέσεων ορίζει ποσό τουλάχιστον 20.000€. Σύμφωνα με εκτιμήσεις, σχεδόν το 65% των επιλέξιμων καταθέσεων καλύπτονται από το τρέχον σύστημα.

Την κατάργηση της συνασφάλισης (δηλ. όταν ο καταθέτης καλύπτει ένα μέρος της ζημίας): τα κράτη μέλη πρέπει να

διασφαλίσουν ότι η κατάθεση επιστρέφεται μέχρι το καθορισμένο όριο. Στο πλαίσιο της ισχύουσας οδηγίας, τα κράτη μέλη έχουν το περιθώριο να αποφασίσουν ότι η εγγύηση καλύπτει μόνο το 90% των καταθέσεων.

Τη μείωση της προθεσμίας καταβολής: μειώνεται σε τρεις ημέρες σε περίπτωση αφερεγγυότητας μιας τράπεζας. Σήμερα η αντίστοιχη προθεσμία είναι τρεις μήνες και μπορεί να επεκταθεί σε εννέα μήνες.

ΚΟΣΣΟΒΟ: ΟΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΦΙΞΗ ΤΗΣ EULEX.

Εκατοντάδες Σέρβοι του Κοσσόβου αποδοκίμασαν την άφιξη της EULEX στην περιοχή στις 2 Οκτωβρίου 2008. Οι Σέρβοι θεωρούν την αποστολή της EULEX δύναμη κατοχής που σκοπό έχει να πάρει τα εδάφη που ζούν και τα σπίτια τους. Η αποστολή της EULEX έχει καθυστερήσει ήδη αρκετές φορές και ακόμα και σήμερα μόνο 300 υπάλληλοι βρίσκονται στο Κόσσοβο ενώ οι υπόλοιποι αναμένονται μέχρι το τέλος του 2008. Οι Σέρβοι του Κοσσόβου, περίπου 120.000, αντίζουν στην ύπαρξη της αποστολής, ιδιαίτερα σε περιοχές που κατοικούνται από τους ίδιους, και υποστηρίζουν ότι μια δίκαιη απάντηση στην ανεξαρτησία του Κοσσόβου θα ήταν η ενδυνάμωση θεσμών και οργανισμών για τους Σέρβους της περιοχής. Οι διαμαρτυρίες της Πέμπτης συγκέντρωσαν περίπου 2.000 άτομα και έλαβαν χώρα σε τρεις διαφορετικές πόλεις, χωρίς να σημειωθούν βίαιες συρράξεις. Την ίδια ημέρα είδε το φως της δημοσιότητας μια έρευνα του προγράμματος ανάπτυξης του ΟΗΕ η οποία δείχνει ότι το 60% των Σέρβων του Κοσσόβου ανησυχεί για την προσωπική του ασφάλεια.

Εκτός όμως από την άφιξη της EULEX, ο Οκτώβριος έμελλε να είναι

δύσκολος μήνας για την Σερβία καθώς άλλα τρία κράτη αναγνώρισαν το Κόσσοβο. Συγκεκριμένα, το Μαυροβούνιο και η πΓΔΜ αναγνώρισαν την πρώτην Σερβική επαρχία. Η αναγνώριση του Κοσσυφοπεδίου από το Μαυροβούνιο ήταν για τη Σερβία ιδιαίτερα πικρή, καθώς μέχρι πριν από δυο χρόνια το Μαυροβούνιο ήταν ακόμα τμήμα του ενιαίου κράτους με τη Σερβία. Υπολογίζεται ότι οι μισοί από τους κατοίκους του Μαυροβουνίου είναι Σέρβοι. Και τα δυο τμήματα έχουν κοινή ιστορία και εθνική συγγένεια. Ακόμα και η πΓΔΜ έχει μια παραδοσιακά καλή σχέση με τη Σερβία. Ωστόσο, η αλβανική μειονότητα εκεί αποτελεί το 30% των δυο εκατομμυρίων κατοίκων, γεγονός που μάλλον έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην αναγνώριση του Κοσσυφοπεδίου.

Το τρίτο κράτος είναι η Πορτογαλία που ανακοίνωσε (7/10/2008) επίσημα ότι αναγνωρίζει το Κόσσοβο ως ανεξάρτητο κράτος και με αυτό τον τρόπο έγινε το 22ο κράτος-μέλος της Ε.Ε. που προχώρησε σε αυτή την κίνηση. Ο υπουργός Εξωτερικών της χώρας Luis Amado δήλωσε ότι είναι προς όφελος της Πορτογαλίας η αναγνώριση του Κοσσόβου. Υπενθυμίζεται ότι, αμέσως μετά τη μονομερή κήρυξη ανεξαρτησίας του Κοσσόβου (17/2/2008), 20 ευρωπαϊκά κράτη προχώρησαν σε αναγνώριση μερικές ημέρες ή εβδομάδες αργότερα. Η Μάλτα ακολούθησε τον Αύγουστο, ενώ πέντε μέλη της Ε.Ε. – Κύπρος, Ισπανία, Ελλάδα, Ρουμανία και Σλοβακία – παραμένουν αντίθετες στην αναγνώριση, υποστηρίζοντας ότι μια τέτοια κίνηση είναι αντίθετη στο διεθνές δίκαιο. Παγκοσμίως, 48 χώρες έχουν αναγνωρίσει το Κόσσοβο, ανάμεσα σε αυτές και οι ΗΠΑ. Την ίδια ώρα 144 κράτη, ανάμεσα τους η Ρωσία, η Κίνα και η Ινδία, αρνούνται κατηγορηματικά να συναινέσουν.

¹ Δελτίο τύπου Ευρωπαϊκής Επιτροπής, 15/10/2008 στο ec.europa.eu/ellada/news/news/20081015bank_security_el.htm

ΦΑΚΕΛΟΣ:
ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (15-16/10/2008) πραγματοποιήθηκε υπό συνθήκες οι οποίες σηματοδεύθηκαν από τη διεθνή οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση. Στα Συμπεράσματά του, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (15-16/10/2008) εξέφρασε τη βούλησή του να ενεργήσει με συντονισμένο και σφαιρικό τρόπο για να προστατεύσει το ευρωπαϊκό **χρηματοπιστωτικό σύστημα** καθώς και τους καταθέτες. Επιβεβαίωσε το στόχο της επίτευξης μιας συνολικής συμφωνίας για το φάκελο **«ενέργεια/αλλαγή του κλίματος»** πριν από το τέλος του έτους. Συμφώνησε να επιταχυνθούν οι εργασίες σχετικά με την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού. Ενέκρινε το **Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο**. Όσον αφορά τις εξωτερικές σχέσεις, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εξέτασε την εφαρμογή από τη Ρωσία της συμφωνίας της 8ης Σεπτεμβρίου, την κατάσταση στη **Γεωργία** και τις σχέσεις της Ένωσης με τους εξ ανατολών γείτονές της. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο παρακολούθησε την ανάλυση του Ιρλανδού πρωθυπουργού σχετικά με το **δημοψήφισμα στην Ιρλανδία** για τη Συνθήκη της Λισσαβώνας και επεσήμανε ότι θα επανέλθει στο θέμα αυτό τον Δεκέμβριο. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε τη σύνθεση της **Ομάδας μελέτης για το μέλλον της Ένωσης**.

EPC: ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΕΝΑΣ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΚΑΛΩΝ ΚΑΙ ΚΑΚΩΝ ΝΕΩΝ²

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο πραγματοποιήθηκε μετά από τη σύγκρουση στη Γεωργία και τη συνεχιζόμενη τραπεζική κρίση. Αν και κανένα από τα δύο γεγονότα δεν ήταν εντελώς απροσδόκητα, και τα δύο συνέβησαν νωρίτερα από ό,τι αναμενόταν και κινητοποίησαν την Ε.Ε. (με ένα έκτατο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, 1/9/2008 για την κρίση στον Καύκασο και με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Οκτωβρίου να κυριαρχείται από την οικονομική κρίση). Η Γαλλική Προεδρία της Ε.Ε. δραστηριοποιήθηκε και έδειξε μεγάλη αποφασιστικότητα αναφορικά με την κρίση στη Γεωργία.

Σύμφωνα με την Έκθεση του European Policy Centre για το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Οκτωβρίου (Post-Summit Analysis), αναφορικά με την οικονομική κρίση, η Γαλλική Προεδρία προσπάθησε να δραστηριοποιηθεί χωρίς να διαθέτει ένα ξεκάθαρο σχέδιο δράσης και διαλέγοντας ιδέες αποσπασματικά στην πορεία. Η πρώτη Σύνοδος Κορυφής που είχε συγκληθεί από τον Πρόεδρο Nicolas Sarkozy στο Παρίσι (4/10/2008) με την ομάδα G4 (τα ευρωπαϊκά μέλη του G8) ήταν μια αποτυχία: η καταλληλότητα αυτής της σύνθεσης αμφισβητήθηκε από πολλούς, ιδίως από χώρες όπως η Ισπανία και η Ολλανδία, που ένιωθαν ότι αποκλείονται. Η Γαλλία έκανε μια λανθασμένη πρόταση για ένα κοινό ταμείο για τις τράπεζες που αντιμετωπίζουν πρόβλημα. Αυτή η πρόταση απορρίφθηκε αμέσως από τη Γερμανία, λόγω του φόβου της ότι θα κληθεί να πληρώσει για τα ελλείμματα των άλλων χωρών. Στη συνέχεια, όμως, όταν συνειδητοποίησε και η Γερμανία ότι η κρίση έχει φτάσει στο εσωτερικό της, η ανάγκη για κοινή δράση έγινε περισσότερο αντιληπτή: η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα έδρασε άμεσα για τη μείωση των επιτοκίων, επιδεικνύοντας ευελιξία και εκπλήσσοντας

² Post-Summit Analysis: A change of climate, EPC, 20/10/2008, www.epc.eu. Ελεύθερη μετάφραση από την ομάδα του δελτίου.

πολλούς παρατηρητές. Στη συνέχεια, οι δεκαπέντε ηγέτες της ευρωζώνης μαζί με το Ηνωμένο Βασίλειο συναντήθηκαν στο Παρίσι στις 12 Οκτωβρίου. Ήταν η πρώτη φορά που πραγματοποιήθηκε συνάντηση της ομάδας του ευρώ σε τόσο υψηλό επίπεδο με στόχο την παροχή ενός πακέτου για την ενίσχυση της ρευστότητας στο σύστημα και την αντιμετώπιση της έλλειψης εμπιστοσύνης και του πανικού που επικρατεί στις χρηματοπιστωτικές αγορές. Το σχέδιο που ανακοινώθηκε αρχικά από τον Βρετανό Πρωθυπουργό Gordon Brown, προσαρμόστηκε γρήγορα και υιοθετήθηκε από τους δεκαέξι και, στη συνέχεια, πέρασε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Επισημαίνεται ότι και οι αρχές των Ηνωμένων Πολιτειών δανείστηκαν ορισμένα στοιχεία από αυτό το σχέδιο για να συμπληρώσουν το σχέδιο Paulson του περασμένου Σεπτεμβρίου. Σύμφωνα με την έκθεση του EPC, πρέπει να εξετασθεί αν αυτή η νέα κατάσταση θα «μεταφρασθεί» σε μια νέα φάση της νομισματικής ένωσης και της οικονομικής ολοκλήρωσης, συμπληρώνοντας το Σύμφωνο Σταθερότητας της ευρωζώνης με μια συμφωνία για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της αστάθειας και της συνολικής αναταραχής. Εξαρτάται από την κατάσταση μετά την κρίση και από τον αντίκτυπό της στην πραγματική οικονομία, κάτι που δεν είναι ακόμη ξεκάθαρο. Εξαρτάται, όμως, και από την προθυμία των άλλων παραγόντων να συνεργασθούν, αρχής γενομένης από τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Δεν είναι τυχαίο που οι Nicolas Sarkozy και José Manuel Barroso πήγαν μαζί στο Camp David, αμέσως μετά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για να πείσουν τον Πρόεδρο George Bush να αρχίσει ένα είδος 'Bretton Woods II'. Ο Αμερικανός Πρόεδρος δεν έδειξε ιδιαίτερο ενθουσιασμό. Επισημαίνεται ότι είναι πιθανό να συγκληθεί στη Νέα Υόρκη, τέλος Νοεμβρίου- αρχές Δεκεμβρίου, μια σύνοδος κορυφής με άλλους ηγέτες (ένα είδος G8-plus ανοιχτό στους κύριους διεθνείς θεσμούς), για να συζητηθεί ένας νέος οδικός χάρτης.

Σύμφωνα με την ανάλυση του EPC, το πρόσφατο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ήταν η πλέον χαρακτηριστική περίπτωση ενός συνδυασμού καλών και κακών νέων. Συγκεκριμένα, ενώ το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συμφώνησε για το οικονομικό πακέτο διάσωσης, υπήρξαν διαφωνίες για το ενεργειακό και το κλιματολογικό πακέτο. Ως ιδιαίτερα θετικό βήμα χαρακτηρίστηκε το πακέτο των **€2000 δις.**, για την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης, σε συνδυασμό με τις εγγυήσεις για βοήθεια στις χώρες που δεν είναι ακόμη στην ευρωζώνη. Επιπλέον, το ευρώ αποδείχθηκε ικανό να αμβλύνει την οικονομική αναστάτωση ενώ απέτρεψε την υποτίμηση του νομίσματος. Τα περισσότερα από τα νέα κράτη μέλη της Ε.Ε., που είναι ακόμη εκτός ευρωζώνης (με πρώτη την Πολωνία) εξέφρασαν την αποφασιστικότητά τους να ενταχθούν σε αυτήν αργά ή γρήγορα. Ακόμη και το Ηνωμένο Βασίλειο επέλεξε το συντονισμό με τη ευρωζώνη των δεκαπέντε στην πρόσφατη Σύνοδο Κορυφής.

Η κρίση υπέδειξε, όμως, τους περιορισμούς της νομισματικής ένωσης, δεδομένης της διατήρησης διαφορετικών εποπτικών εθνικών συστημάτων και κανόνων στον τραπεζικό τομέα. Είναι πλέον φανερό ότι οι διασυννορικές επιχειρήσεις και ομάδες απαιτούν διασυννορικές αρχές για να τις επιβλέπουν. Η ώθηση για τη θεμελίωση μιας «ομάδας για την αντιμετώπιση οικονομική κρίση» (με τη συμμετοχή της Προεδρίας της Ε.Ε., της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της ΕΚΤ, της ευρωμάδας και των κρατών μελών), τη βελτίωση του συντονισμού μεταξύ των εποπτικών σωμάτων, την προσαρμογή των λογιστικών δεδομένων και των κανόνων που διέπουν τις στατιστικές υπηρεσίες καθώς και των αμοιβών των διευθυντικών στελεχών των εταιρειών, όλα αυτά τα στοιχεία συμπεριλήφθηκαν στα Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.

Από την άλλη πλευρά, αντί να προσπαθούμε να εντοπίσουμε νικητές και ηττημένους μεταξύ των αρχηγών της Ε.Ε. στην κρίση, όπως κάνουν τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, είναι προτιμότερο να συζητάμε για μια συνολική, αν και εύθραυστη, επιτυχία της Ε.Ε. και, ιδιαίτερα, της ευρωζώνης. Οι αρχηγοί των κρατών μελών συνέβαλαν σε αυτήν την επιτυχία, σε διαφορετικό βαθμό ο καθένας. Με άλλα λόγια, όλοι οι αρχηγοί πήραν το μάθημά τους από την κρίση και, συνακόλουθα, συντάχθηκαν σε μια κοινή γραμμή δράσης. Από την πλευρά της, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κράτησε χαμηλούς τόνους. Οι προτάσεις της θα μπορούσαν να χαρακτηρισθούν μέρος μιας αντίδρασης.

Επισημαίνεται ότι μια ομάδα κρατών, συμπεριλαμβανομένης της Δημοκρατίας της Τσεχίας, τη Δανία και την Ολλανδία, έδωσαν έμφαση στην ανάγκη περιορισμού του στόχου του πακέτου, κυρίως σε ό,τι αφορά τη διάρκεια του και τις απρόβλεπτες επιπτώσεις του. Κατά συνέπεια, άλλαξε η διατύπωση της Παραγράφου 5 των Συμπερασμάτων, η οποία αναφέρεται στη συνέχιση της εφαρμογής των αρχών της Ενιαίας Αγοράς και των κανόνων της πολιτικής του ανταγωνισμού, ιδίως σε σχέση με το νέο παρεμβατισμό του κράτους που ωθήθηκε από την πιστωτική κρίση. Αυτό θα μπορούσε να βοηθήσει την Ε. Επιτροπή, ιδίως αν αποφασίσει να μην ενδώσει στις αυξανόμενες εθνικές πιέσεις για χαλάρωση αυτών των κανόνων. Μια άλλη ομάδα κρατών μελών, η οποία ηγείτο από τη Γερμανία και την Ιταλία και με τη στήριξη της Προεδρίας του Συμβουλίου, εξέφρασε έντονες ανησυχίες για τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στην πραγματική οικονομία, προωθώντας ορισμένες τροποποιήσεις στη διατύπωση της Παραγράφου 10 για την ανάπτυξη και την απασχόληση, προσκαλώντας την Επιτροπή να κάνει «τις κατάλληλες προτάσεις έως το τέλος του έτους, ιδίως για τη διατήρηση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της Ευρωπαϊκής βιομηχανίας».

Από την άλλη πλευρά, το EPC επεσήμανε ότι οχτώ νέα κράτη μέλη (Πολωνία, Βουλγαρία, Εσθονία, Ουγγαρία, Λεττονία, Λιθουανία, Ρουμανία και Σλοβακία) άσκησαν δριμυτία κριτική στο πακέτο για την ενέργεια και για την κλιματική αλλαγή και διαμαρτυρήθηκαν ότι οι στόχοι τους είναι άδικοι και μη ρεαλιστικοί. Η Ιταλία υποστήριξε ότι οι στόχοι δεν μπορούν να επιτευχθούν και ότι μπορεί να πλήξουν την ανταγωνιστικότητα των Ευρωπαίων βιοτεχνών. Αυτή η διαφωνία των κρατών μελών κάθε άλλο παρά έβγαλε προς τα έξω το μήνυμα ότι η Ευρώπη σκοπεύει να ηγηθεί στον τομέα της ενέργειας. Ως εκ τούτου, η Γαλλική Προεδρία ανέβαλε τη λήψη μιας απόφασης στο ενεργειακό και το κλιματολογικό πακέτο μέχρι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δεκεμβρίου. Σύμφωνα με την έκθεση του EPC, η Γαλλία έθεσε έμμεσα το πακέτο στο πλαίσιο του κανόνα της ομοφωνίας παρά στον κανόνα της ειδικής πλειοψηφίας, γεγονός που μπορεί να παραλύσει το Συμβούλιο του Δεκεμβρίου. Η εντύπωση που επικρατεί είναι ότι και τα δύο στρατόπεδα είναι πιθανό να ικανοποιηθούν με ορισμένες πρόσθετες εξαιρέσεις ή και με έναν όρο αναθεώρησης το 2009, πριν από τη διαδικασία της συναπόφασης. Όπως υποστηρίχθηκε πρέπει πολλά ακόμη να γίνουν και για τα δύο ζητήματα τις επόμενες εβδομάδες.

Τέλος, τα θέματα τα οποία, λίγες εβδομάδες πριν, αναμένονταν να κυριαρχήσουν στη Σύνοδο Κορυφής του Οκτωβρίου, ουσιαστικά περιορίστηκαν στις υποσημειώσεις των Συμπερασμάτων. Συγκεκριμένα, το πολυσυζητημένο «Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο» έχασε τη σημασία που του είχε αποδοθεί και εγκρίθηκε

από το Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων, την παραμονή της Συνόδου Κορυφής. Οι επόμενες Προεδρίες, ιδίως η Σουηδική Προεδρία, θα κληθούν να το εφαρμόσουν.

Επιπλέον, ολοκληρώθηκε η σύνθεση της λεγόμενης «Ομάδας περισυλλογής» με επικεφαλής τον πρώην Πρωθυπουργό Felipe Gonzalez και τους αναπληρωτές του Vaira Vike-Freiberga και Jorma Ollila – που είχαν ως στόχο την επανέναρξη της συζήτησης για το μέλλον της Ευρώπης. Διορίστηκαν εννέα επιπλέον μέλη, συμπεριλαμβανομένου του πρώην Πολωνού Προέδρου Lech Walesa, του πρώην Ευρωπαίου Επιτρόπου Mario Monti, του πρώην Προέδρου της Συνδικαλιστικής Ένωσης Nicole Notat και της καθηγήτριας της Οξφόρδης Καλυπούς Νικολαΐδη. Οι εργασίες αυτής της ομάδας θα άρχιζαν αμέσως μετά την εφαρμογή της Συνθήκης της Λισαβόνας ενώ τώρα θα ξεκινήσουν το συντομότερο δυνατό, υπό την αιγίδα της Γραμματείας του Συμβουλίου.

Τέλος, η ανάλυση του Ιρλανδού πρωθυπουργού Brian Cowen σχετικά με τα αποτελέσματα του Ιρλανδικού δημοψηφίσματος περιορίστηκε σε μια παράγραφο. Επισημαινόταν ότι η Ιρλανδική κυβέρνηση θα συνεχίσει τις διαβουλεύσεις προκειμένου να βρει έναν τρόπο να αντιμετωπίσει την κατάσταση και ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θα ασχοληθεί με το ίδιο ζήτημα το Δεκέμβριο. Ασκήθηκε μεγάλη πίεση στον Ιρλανδό πρωθυπουργό, ιδίως από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, για τη διεξαγωγή, το συντομότερο δυνατό, ενός δεύτερου δημοψηφίσματος, δεδομένων και των προβλημάτων που θα προκύψουν σε θεσμικό επίπεδο αν η επικύρωση πραγματοποιηθεί στο τέλος του 2009. Ο Taoiseach δε δεσμεύθηκε σχετικά και υπενθύμισε στους εταίρους τη δυσκολία διεξαγωγής ενός δεύτερου δημοψηφίσματος για το ίδιο κείμενο τόσο σύντομα και εν μέσω της οικονομικής κρίσης. Ως πιθανή ημερομηνία θεωρείται ο Σεπτέμβριος ή ο Οκτώβριος του 2009, μετά τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου αλλά πριν από τις εκλογές στη Βρετανία, οι οποίες ενδεχομένως θα λάβουν χώρα μέσα στο 2010 (με μια νίκη των συντηρητικών να είναι μοιραία για τη Συνθήκη της Λισαβόνας). Υπογραμμίζεται ότι η κατάσταση παραμένει απρόβλεπτη, όχι μόνο στην Ιρλανδία. Η αρχική αντίδραση της χώρας στην οικονομική κρίση έδωσε τη θέση της σε μια καλύτερη εκτίμηση των πλεονεκτημάτων της ένταξης στην ευρωζώνη.

Η ΓΑΛΛΙΚΗ ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΚΑΙ Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ.

Σε ομιλία του σε ευρωβουλευτές στις 21 Οκτωβρίου, ο Γάλλος Πρόεδρος Nicolas Sarkozy εξέθεσε το όραμά του για έναν νέο καπιταλισμό για την Ευρώπη προκειμένου να ανταπεξέλθει στην αναταραχή που έχει πλήξει τις οικονομικές αγορές ανά την υφήλιο. Η μεταρρύθμιση της παγκόσμιας οικονομίας- ενός νέου “Bretton Woods”- καθώς και μιας περισσότερο ενοποιημένης οικονομικής διακυβέρνησης της περιοχής του ευρώ, με αυστηρούς κανόνες για να υπερπηδηθούν οι τρέχουσες αποτυχίες του καπιταλιστικού μοντέλου αμερικανικού στυλ, αυξημένη προστασία κατά των ξένων αγοραστών και πιο αυστηρών κανόνων για τους φορολογικούς παραδείσους είναι ορισμένα σημεία του σχεδίου του. Στην ομιλία του αυτή στο ΕΚ, ο Nicolas Sarkozy επεσήμανε την ανάγκη για μια «ενοποιημένη οικονομική διακυβέρνηση» της ομάδας του ευρώ, ζητώντας περισσότερες τακτικές συναντήσεις συντονισμού των αρχηγών των κρατών και των κυβερνήσεων, όπως ήταν η έκτακτη συνάντηση που έλαβε χώρα στο Παρίσι στις 12 Οκτωβρίου προκειμένου να αντιμετωπίσει την κάθετη πτώση των συναλλαγών στα ευρωπαϊκά χρηματιστήρια. Τόνισε ότι, όταν λαμβάνει χώρα μια κρίση των σημερινών αναλογιών, μια συνάντηση υπουργών οικονομικών δεν αρκεί.

Σύμφωνα με δημοσίευμα του EurActiv ο Γάλλος Πρόεδρος θα ήθελε να παραμείνει αρχηγός μιας άτυπης «οικονομικής κυβέρνησης» της περιοχής του ευρώ έως το 2010, σε μια προσπάθεια να οργανώσει καλύτερα την αντίδραση της Ε.Ε. στην παγκόσμια οικονομική κρίση. Στόχος θα είναι μια πιο ισχυρή προεδρία της ομάδας του ευρώ σε σχέση με την προεδρία των εξαμηνων εναλλασσόμενων προεδριών της Τσεχίας και της Σουηδίας, δύο χώρες που είναι εκτός της ευρωζώνης και που χαρακτηρίζονται ως «ευρωσκεπτικιστές». Το 2010 η Ισπανία θα είναι η επόμενη χώρα που θα αναλάβει την προεδρία του Συμβουλίου της Ε.Ε. και της ομάδας του ευρώ.

Εντωμεταξύ ο Nicolas Sarkozy προσδοκά να επιβάλει το οικονομικό του όραμα στους υπόλοιπους της Ε.Ε. συμπεριλαμβανομένου και του σχεδίου του για την καθιέρωση ισχυρών ταμείων ευημερίας. Στις 23 Οκτωβρίου η Γαλλική κυβέρνηση ανακοίνωσε ότι η Γαλλία δημιούργησε ένα επενδυτικό ταμείο €175 δισ. για να αποτρέψει τις βιομηχανικές ομάδες να πέσουν σε χέρια ξένων επενδυτών καθώς οι μετοχές σημειώνουν όλο και μεγαλύτερη πτώση.

Σύμφωνα με δημοσίευμα του Euractiv, ο Nicolas Sarkozy δεν έχει ακόμη καταφέρει να πείσει τους ευρωπαίους εταίρους του. Ο Τσέχος αναπληρωτής Πρωθυπουργός Alexandr Vondra απέρριψε αμέσως το ενδεχόμενο να «προσπερασθεί» η Προεδρία της Τσεχίας. Πρόσθεσε ότι τα σχέδια της Γαλλίας θα είχαν ως αποτέλεσμα τη διαίρεση της Ένωσης παρά την ενδυνάμωσή της. Και οι Γερμανοί εμφανίζονται αντίθετοι σε αυτό το ενδεχόμενο, σύμφωνα με δημοσίευμα της εφημερίδας Independent, υποστηρίζοντας ότι «φυσικός» επικεφαλής της ομάδας του ευρώ είναι ο Πρωθυπουργός του Λουξεμβούργου Jean-Claude Juncker. Ο Γάλλος υπουργός αρμόδιος για τις ευρωπαϊκές υποθέσεις Jean-Pierre Jouyet υποστήριξε (23/10/2008) ότι αυτό που έχει σημασία είναι να δοθεί ώθηση στην οικονομική διακυβέρνηση, και όχι ποιος θα προεδρεύει της ομάδας της ευρωζώνης. Από την άλλη πλευρά, υποστήριξε ότι οι συναντήσεις της ομάδας του ευρώ πρέπει να πραγματοποιούνται σε επίπεδο αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων. Αφού συμφωνήσουν τα κράτη μέλη της Ε.Ε. με αυτήν την αρχή και υπάρχει ένας πολιτικός οργανισμός, η υπόδειξη ενός προέδρου θα ακολουθήσει.

Σχόλια από τον εγχώριο τύπο.

«Αυτή είναι μία καθοριστική στιγμή για την παγκόσμια οικονομία. Ζούμε την πρώτη χρηματοοικονομική στην εποχή της παγκοσμιοποίησης. Και οι αποφάσεις που λαμβάνουμε θα μας επηρεάσουν όχι μόνο για τις επόμενες εβδομάδες, αλλά και για τα επόμενα χρόνια.

Τα παγκόσμια προβλήματα απαιτούν παγκόσμιες λύσεις. Στο τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, Αμερικανοί και Ευρωπαίοι οικοδόμησαν μία νέα τάξη πραγμάτων για τη διεθνή οικονομία και διαμόρφωσαν το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και την Παγκόσμια Τράπεζα. Ήξεραν ότι για να διατηρηθεί η ευημερία, έπρεπε να μοιραστεί. Τέτοιος ήταν ο αντίκτυπος για την περίοδο και την εποχή τους που ο Αμερικανός υπουργός Εξωτερικών Ντιν Άτσεσον είπε ότι ήταν «παρών στη δημιουργία».

Σήμερα, απαιτείται το ίδιο είδος διορατικού διεθνισμού για να επιλύσει τις κρίσεις και τις προκλήσεις μιας διαφορετικής εποχής. Και η μεγαλύτερη παγκόσμια πρόκληση απαιτεί από εμάς να προχωρήσουμε στην τολμηρότερη μορφή παγκόσμιας συνεργασίας. Οι παλαιοί διεθνείς οργανισμοί της μεταπολεμικής περιόδου είναι ξεπερασμένοι. Πρέπει

να ξαναχτιστούν για να αντιμετωπίσουν τις ανάγκες μιας νέας εποχής, στην οποία ο ανταγωνισμός είναι διεθνής και όχι εθνικός και οι οικονομίες είναι ανοιχτές και όχι κλειστές. Οι διεθνείς ροές κεφαλαίου είναι τόσο μεγάλες που μπορούν να «συντρίψουν» μεμονωμένες κυβερνήσεις. Και η εμπιστοσύνη, το πολυτιμότερο αγαθό όλων, έχει διαβρωθεί. Η εμπιστοσύνη στις προοπτικές του μέλλοντος είναι κρίσιμης σημασίας, προκειμένου να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη για το σήμερα. Πρέπει να αντιμετωπίσουμε όχι μόνο τα συμπτώματα της σοβούσας κρίσης, αλλά και τις ρίζες τους.

Την περασμένη εβδομάδα, οι Ευρωπαίοι ηγέτες συναντήθηκαν για να προτείνουν τις κατευθυντήριες αρχές, οι οποίες πιστεύουμε ότι θα πρέπει να στηρίζουν το νέο Bretton Woods: διαφάνεια, υγιής τραπεζικός κλάδος, υπευθυνότητα, ακεραιότητα και παγκόσμια διακυβέρνηση. Το Σάββατο, ο Γάλλος Πρόεδρος Νικολά Σαρκοζί και ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ζοζέ Μανουέλ Μπαρόζο συναντήθηκαν με τον Πρόεδρο Μπους για να συζητήσουν τις επείγουσες μεταρρυθμίσεις του διεθνούς χρηματοοικονομικού συστήματος, κρίσιμες τόσο για την αποτροπή μίας άλλης κρίσης όσο και για την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης, ώστε να επιστρέψουν και πάλι οι τράπεζες στο βασικό τους σκοπό, τη ροή κεφαλαίων στις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά. Δεν υπάρχουν μόνο βρετανικές ή μόνο ευρωπαϊκές ή μόνο αμερικανικές λύσεις στα προβλήματα του σήμερα. Είμαστε όλοι μαζί, και μόνο ενωμένοι μπορούμε να επιλύσουμε αυτή την κρίση.

Την περασμένη εβδομάδα, είδαμε ότι με πολιτική βούληση μπορούμε να συμφωνήσουμε σε ένα παγκόσμιο πακέτο πολλών δισ. για να θωρακίσουμε την κεφαλαιακή βάση των τραπεζών μας σε πολλές ηπείρους. Μέσα στις επόμενες εβδομάδες, χρειάζεται να δείξουμε την ίδια αποφασιστικότητα και διάθεση συνεργασίας για να δημιουργήσουμε κανόνες για τη νέα παγκόσμια οικονομία μας. Εάν το καταφέρουμε αυτό, θα γίνεται μνεία στο 2008 όχι μόνο ως η χρονιά της χρηματοοικονομικής κρίσης αλλά ως η χρονιά που ξεκινήσαμε να κτίζουμε εκ νέου τον κόσμο. (G. Brown, «Τι μπορεί να βγει από τις στάχτες», ΗΜΕΡΗΣΙΑ, 20/10/2008)

«Τα διδάγματα που προκύπτουν από την πρωτοφανή χρηματοπιστωτική κρίση είναι πολλά και ενδιαφέροντα. Ένα και ιδιαίτερα σημαντικό: η Ευρωπαϊκή Ένωση με το ενιαίο νόμισμα, ευρώ (νομισματική ένωση), αντέδρασε με αποφασιστικά μέτρα (αντιγράφοντας, τι ειρωνεία, τη Βρετανία που δεν συμμετέχει στο ευρώ), αντέδρασε όμως καθυστερημένα, γιατί δεν διαθέτει ακόμη τους επαρκείς σταθερούς, θεσμικούς μηχανισμούς, όργανα και μέσα για να αντιμετωπίσει γρήγορα και συντονισμένα μια έκτακτη κρίση. Διαθέτει ένα «κανονιστικό πλαίσιο» ιδιαίτερα σημαντικό, αλλά αυτό δεν είναι αρκετό, όπως αποδεικνύει η πραγματικότητα της κρίσης.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση στο σύνολό της, και η ευρωζώνη ειδικότερα, χρειάζεται ισχυρότερη οικονομική και πολιτική διακυβέρνηση για την αντιμετώπιση των κρίσεων. Χρειάζεται Πολιτική Ένωση. Ουσιαστικά το ενιαίο νόμισμα-ευρώ βρέθηκε για πρώτη φορά από την καθιέρωσή του αντιμέτωπο με τέτοιας έκτασης κρίση. Αλλά, αντίθετα λ.χ. με τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής (ΗΠΑ) που διαθέτουν ομοσπονδιακό προϋπολογισμό και συνεπώς είχαν τη θεσμική δυνατότητα να θεσπίσουν σχέδιο διάσωσης (σχέδιο Paulson 700 δισ. δολαρίων), η Ένωση δεν διαθέτει τέτοιο προϋπολογισμό. Έτσι, κι αν ακόμη ήθελε, θα ήταν εξαιρετικά δύσκολο έως αδύνατο να θεσπίσει ανάλογο συνολικό, κοινό σχέδιο, με αποτέλεσμα να αφήνεται στα χέρια των κυβερνήσεων των κρατών-μελών να αναλάβουν δράση.

Το συμπέρασμα είναι βεβαίως ότι η κρίση θα δείξει για πόσο χρονικό διάστημα η νομισματική ένωση (ευρώ) θα μπορέσει να λειτουργεί ομαλά χωρίς βαθύτερη πολιτική ενοποίηση, οικονομική διακυβέρνηση και ομοσπονδιακού τύπου προϋπολογισμό. Με λίγα λόγια, η κρίση πιστοποιεί ότι χρειαζόμαστε όντως «περισσότερη Ευρώπη» για τη διαχείριση των παγκόσμιων κρίσεων και όχι μόνο στον οικονομικό τομέα. Η φράση «περισσότερη Ευρώπη» ακουγόταν μέχρι σήμερα, λίγο-πολύ, ως πολιτικό σύνθημα χωρίς κάποιο ουσιαστικό περιεχόμενο. Σήμερα όμως γίνεται απόλυτα κατανοητό ότι η «Ευρώπη» (Ε.Ε.) συνιστά προϋπόθεση για την οικονομική και πολιτική σταθερότητα και η «περισσότερη Ευρώπη» όρο για την εδραίωση της σταθερότητας αυτής. Είναι χαρακτηριστικό ότι μέχρι σήμερα ευρωπαϊκές χώρες που παρέμειναν εκτός ευρώ ή ακόμη και εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης (π.χ. Ισλανδία), αρχίζουν τώρα σοβαρά να σκέπτονται την προσχώρησή τους. Ευτυχώς, η Ελλάδα είναι «εντός ευρώ»...»(Π.Κ. Ιωακειμίδης, «Κρίση και Ευρωπαϊκή Ένωση», ΤΑ ΝΕΑ, 17/10/2008.)

ΞΕΝΟΣ ΤΥΠΟΣ

Αγγλικός τύπος

Τα δημοσιεύματα του αγγλικού τύπου αναφέρονται σε μεγάλη έκταση στη διεθνή κρίση στο παγκόσμιο οικονομικό σύστημα. Σύμφωνα με τον τύπο, τα ιστορικά μέτρα τα οποία ανακοίνωσε η βρετανική κυβέρνηση αλλά και οι ηγέτες του υπόλοιπου κόσμου, με στόχο να διασώσουν τις προβληματικές τράπεζες βοήθησαν ώστε να αποφευχθεί η συνολική κατάρρευση του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Επίσης, σύμφωνα με τον αγγλικό τύπο, ο συνδυασμός των καθοδικών τιμών στα ακίνητα, της επιβράδυνσης της αύξησης των εισοδημάτων και του υψηλού πληθωρισμού έχει, ήδη, οδηγήσει σε κάθετη πτώση την κατανάλωσης, ενώ σε ανάλογη πορεία καθόδου βρίσκονται και οι επιχειρηματικές επενδύσεις. Ανάλογη εικόνα έχει αρχίσει να παρατηρείται και στην αγορά απασχόλησης. Οι προβλέψεις που καταγράφονται είναι ότι η ανεργία στη Βρετανία θα διπλασιαστεί εντός της επόμενης διετίας, γεγονός που θα εντείνει την πτωτική πορεία των τιμών των ακινήτων αλλά και της κατανάλωσης. Επίσης, αναμένεται ότι το βρετανικό ΑΕΠ θα υποχωρήσει κατά 1% το 2009 και κατά 0,5% το 2010. Ως εκ τούτου, τα βασικά μεγέθη της οικονομίας θα συγκλίνουν με εκείνα της δεκαετίας του '90, όταν το ΑΕΠ υποχώρησε κατά 2,5%.

Τα δημοσιεύματα του αγγλικού τύπου αναφέρονται και στην έκτακτη Σύνοδο Κορυφής των Ευρωπαίων ηγετών. Ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής José Manuel Barroso καθώς και ο Βρετανός πρωθυπουργός Gordon Brown τόνισαν την ανάγκη για στενότερη συνεργασία Ευρώπης και ΗΠΑ για την αντιμετώπιση της κρίσης. Ο Gordon Brown καταλόγισε ευθύνες στις ΗΠΑ, και τόνισε ότι είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι τα προβλήματα που εμφανίστηκαν στο χρηματοπιστωτικό σύστημα στις ΗΠΑ δεν θα ξαναδημιουργηθούν. Τέλος, ο Βρετανός πρωθυπουργός δήλωσε ότι είναι απαραίτητο, οι «27» να καταλήξουν άμεσα σε μια κοινή συμφωνία ως προς τα μέτρα που θα πρέπει να υιοθετηθούν για τη σταθεροποίηση της οικονομίας στην Ευρώπη. Τόνισε, επίσης, ότι θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη βοήθεια στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, οι οποίες πλήττονται ιδιαίτερα από την κρίση. Σύμφωνα με τον Βρετανό πρωθυπουργό, είναι σημαντικό να βρεθεί μία φόρμουλα διεθνούς επιτήρησης των αγορών, καθώς ακόμη και σήμερα ο έλεγχος παραμένει σε εθνικό επίπεδο, παρά την παγκοσμιοποίηση της οικονομίας, με την αναδιάρθρωση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, προκειμένου να προσαρμοστεί στον σύγχρονο κόσμο.

Επισημαίνεται ότι ο διοικητής της ΕΚΤ Jean-Claude Trichet κάλεσε τους χρηματοπιστωτικούς ομίλους να αναλάβουν τις ευθύνες τους. Από την άλλη πλευρά, ο Adair Turner, επικεφαλής της βρετανικής υπηρεσίας ελέγχου του χρηματοπιστωτικού συστήματος, σε συνέντευξή του στην εφημερίδα Financial Times δήλωσε ότι, παρόλες τις μακροοικονομικές επιπτώσεις της κρίσης, έχει παρέλθει ο κίνδυνος μιας συστημικής κατάρρευσης στην καρδιά του διεθνούς χρηματοοικονομικού συστήματος.

- "A crisis that has vindicated the European Union, Independent", 16/10/2008
- "European Union superstate is a myth - rejoice", Financial Times, 27/10/2008
- Barber T, "Non-eurozone states united on bank rescue package", Financial Times, 16/10/2008
- Bintliff E, "Europe retreats as economic outlook darkens", Financial Times, 2/10/2008
- Crossick S, "A triumph for Europe and Britain's prime minister", Financial Times, 17/10/2008
- Foley S., "History lessons: Galbraith's 'The Great Crash 1929' is still essential reading today", Independent, 10/10/2008
- Giles C, "Markets dive on fears of Europe recession", Financial Times, 15/10/2008
- Grice A, "While Brown basks in plaudits, Sarkozy seethes", Independent, 16/10/2008
- Morarjee R, "Europe equity slide deepens on growth affairs", Financial Times, 16/10/2008
- Parker G., Barber T., Bombey D., "Europe backs move for global reforms", Financial Times, 15/10/2008
- Prosser D., "EU backs proposals to ease 'mark to market' accounting rules", Independent, 16/10/2008
- Wagstyl S., "Call for west Europe to support east", Financial Times, 20/10/2008

Γαλλικός τύπος

Σύμφωνα με το Γαλλικό τύπο, κανείς δεν μπορεί να υποστηρίξει με σιγουριά ότι, αν ήταν κάποιος άλλος στη θέση του Nicolas Sarkozy ως προεδρεύοντος της Ε.Ε., θα ήταν διαφορετικά τα αποτελέσματα στο χειρισμό των δύο πολύ σοβαρών κρίσεων που κλήθηκε να αντιμετωπίσει η Ε.Ε. (την κρίση στη Γεωργία και την οικονομική κρίση στη συνέχεια). Συγκεκριμένα, επισημαίνεται ότι, εάν αυτά τα γεγονότα είχαν λάβει χώρα μερικούς μήνες νωρίτερα, προεδρεύων της Ε.Ε. θα ήταν ο πρωθυπουργός της Σλοβενίας ενώ, αν είχαν λάβει χώρα λίγους μήνες αργότερα, την ευθύνη της διαχείρισης της κατάστασης θα είχε ο πρωθυπουργός της Τσεχίας. Το ερώτημα που τίθεται, σύμφωνα με δημοσιεύματα του Γαλλικού τύπου, είναι αν οι επικεφαλής των δύο αυτών μικρών χωρών θα ήταν σε θέση να φέρουν εις πέρας τις δύσκολες διαπραγματεύσεις για την αντιμετώπιση των κρίσεων. Η απάντηση που δίνεται είναι ότι δεν υπάρχει λόγος η Σλοβενία και η Τσεχία να μην είχαν χειρισθεί ικανοποιητικά τις διαπραγματεύσεις καθώς, στις διεθνείς σχέσεις, όταν οι μικρές χώρες μιλούν με τη φωνή της Ευρώπης, έχουν το ίδιο πολιτικό βάρος με τις μεγάλες.

Από την άλλη πλευρά, ο Γάλλος ευρωβουλευτής Alain Lamassoure υπογραμμίζει ότι σε μια πολιτική Ευρώπη, η εξουσία δεν μπορεί να ασκείται συλλογικά. Είναι απαραίτητο να ενσαρκώνεται σε μια προσωπικότητα. Όπως υποστηρίχθηκε και από τον πρώην Βρετανό υπουργό Denis MacShane, ο Nicolas Sarkozy είναι «ένας ηγέτης για περιόδους κρίσης», ο οποίος αντιδρά με μεγάλη ενεργητικότητα, του αρέσει να πείθει και να παίρνει αποφάσεις. Ο Γαλλικός τύπος αναφέρεται στις όχι καλές σχέσεις Γαλλίας-

Γερμανίας καθώς και στην τρίτη κρίση που επίκειται να ξεσπάσει κατά τη διάρκεια της Γαλλικής προεδρίας του Συμβουλίου της Ε.Ε. για την αντιμετώπιση των κλιματικών αλλαγών. Επισημαίνεται ότι το σχέδιο που παρουσιάστηκε από την Ε. Επιτροπή και στηρίζεται από τη Γαλλική Προεδρία σχετικά με την κλιματική αλλαγή είναι φιλόδοξο και ζητά από τα κράτη να καταβάλουν σημαντικές προσπάθειες. Τα δημοσιεύματα του γαλλικού τύπου αναφέρουν ότι πολλά κράτη μέλη αντιτάσσονται στο σχέδιο της Ε. Επιτροπής επικαλούμενα και την οικονομική κρίση. Υπογραμμίζεται ότι ο Γάλλος Πρόεδρος θα πρέπει να χρησιμοποιήσει την ικανότητα και την αποφασιστικότητά του για να ανταπεξέλθει στη νέα κρίση.

Τα δημοσιεύματα του γαλλικού τύπου αναφέρονται στην πρόταση του Nicolas Sarkozy να αναλάβει την προεδρία της ευρωζώνης καθώς και στην αντίδραση της Τσεχίας. Συγκεκριμένα, επισημάνθηκε η ενόχληση του ευρωσκεπτικιστή Τσέχου Προέδρου Vaclav Klaus, σύμφωνα με τον οποίο, μια τέτοια κίνηση θα έπληττε τα πολυετή επιτεύγματα του Jean Monnet και την αλληλεγγύη στην Ε.Ε. Από την άλλη ο Τσέχος Πρόεδρος εξέφρασε το θαυμασμό του για τον τρόπο που χειρίστηκαν την οικονομική κρίση το Ηνωμένο Βασίλειο και η Γαλλία, με το πρώτο να φέρνει τη «συνταγή» και τη δεύτερη τα μέσα για την εκτέλεσή της. Αναφορικά με το ερώτημα αν θα αποτελέσει ένα πρόβλημα το γεγονός ότι η Τσεχία αναλαμβάνει την Προεδρία της Ε.Ε. χωρίς να έχει επικυρώσει τη Συνθήκη της Λισαβόνας, ο Vaclav Klaus υποστήριξε ότι η Συνθήκη θα έχει επικυρωθεί μέχρι το τέλος του έτους καθώς τις επόμενες μέρες το Συνταγματικό Δικαστήριο θα αποφανθεί σχετικά.

Ο πρώην πρωθυπουργός της Γαλλίας Lionel Jospin άσκησε κριτική στον τρόπο που διαχειρίστηκε ο Γάλλος Πρόεδρος Nicolas Sarkozy την οικονομική κρίση. Εξέφρασε την αντίθεσή του στη δημιουργία ενός ισχυρού ταμείου ευημερίας στη Γαλλία πριν το τέλος του χρόνου. Υποστηρίζει ότι θα είναι δύσκολο να παρέμβει δυναμικά το κράτος υπέρ των στρατηγικών επιχειρήσεων. Σχολίασε ότι μια τέτοια κίνηση θα μπορούσε να γίνει από τη Γερμανία αλλά όχι από τη Γαλλία που έχει ένα μεγάλο χρέος. Η απόφαση που έλαβε ο Nicolas Sarkozy και η κυβέρνησή του αφορά το δανεισμό των τραπεζών και όχι τη συμμετοχή στο κεφάλαιο, όπως έγινε στο Ηνωμένο Βασίλειο.

- Van Renterghem M., “Entretien Karel Schwarzenberg: les Tchêques ne sont pas *les méchants de la pièce*”, Le Monde, 25/10/2008
- Leparmentier A. & Ricard P., “Les cinq mesures-clés européennes”, Le Monde, 13/10/2008
- Ferenczi T., “Nicolas Sarkozy, un président pour temps de crise?”, Le Monde, 23/10/2008

Γερμανικός τύπος

Σύμφωνα με το γερμανικό τύπο, διέξοδο από την οικονομική κρίση αναζήτησαν και αναζητούν σε παγκόσμιο, περιφερειακό αλλά και εθνικό επίπεδο οι πολιτικές ελίτ. Κοινός παρονομαστής είναι ο συντονισμός των πρωτοβουλιών προκειμένου να αποκατασταθεί η διατραπεζική εμπιστοσύνη και να διασφαλιστεί η πρόσβαση των τραπεζών στη ρευστότητα. Υπογραμμίζεται ότι οι ηγέτες των χωρών της ευρωζώνης συναντήθηκαν για πρώτη φορά στις 12 Οκτωβρίου στο Παρίσι προκειμένου να συζητήσουν τρόπους σταθεροποίησης των αγορών. Την ίδια ώρα στο Βερολίνο η Καγκελάρια Angela Merkel και ο υπουργός Οικονομικών Peer Steinbrück προετοιμάζαν σχέδιο διάσωσης του γερμανικού χρηματοπιστωτικού συστήματος. Αναφέρεται ότι το

σχέδιο που θα αποφασίσει η κυβέρνηση είναι της τάξεως των €300-400 δισ. και θα προβλέπει την ενίσχυση της διατραπεζικής συνεργασίας μέσω κρατικών εγγυήσεων. Στόχος είναι η αποκατάσταση της εμπιστοσύνης μεταξύ των τραπεζών, πολλές εκ των οποίων προτιμούν να «αποθηκεύουν» τα χρήματά τους στις κεντρικές τράπεζες παρά να τα δανείζουν σε άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα με ευνοϊκά επιτόκια. Έτσι θα ενισχυθεί η ρευστότητα. Το σχέδιο προβλέπει επίσης την αγορά τραπεζικών μετοχών από το κράτος, ενώ για την εξυπηρέτηση των εν λόγω μέτρων θα απαιτηθεί η αναθεώρηση της νομοθεσίας περί ισολογισμών και μάλιστα σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Λίγες ημέρες αργότερα, στη σκιά της πιστωτικής κρίσης, έλαβε χώρα το Συμβούλιο της Ε.Ε. αναζητώντας τη σταθεροποίηση σε βάθος χρόνου. Η πιστωτική κρίση δεν ξεπεράστηκε, ωστόσο οι 27 ηγέτες της Ε.Ε. προσήλθαν στις 15 Οκτωβρίου στο Συμβούλιο Κορυφής στις Βρυξέλλες ανακουφισμένοι μετά τα μέτρα που αποφασίστηκαν στην έκτακτη Σύνοδο στο Παρίσι μια εβδομάδα νωρίτερα και άλλαξαν το κλίμα στα χρηματιστήρια. Αναζητήθηκαν τα μέτρα που θα φέρουν τη σταθεροποίηση σε βάθος χρόνου. Η καγκελάρια Angela Merkel σημείωσε ότι είναι θετικό που ευρωπαϊκές χώρες, από τη Γαλλία μέχρι την Ισπανία και το Ηνωμένο Βασίλειο χρησιμοποιούν την ίδια λογική: «μόνο μαζί μπορούμε» είναι το σύνθημα που όλη η Ευρώπη πρέπει να ακολουθήσει, ανέφερε η Angela Merkel.

Μέχρι τώρα 13 χώρες έχουν δώσει εγγυήσεις συνολικά πάνω από δύο τρισεκατομμύρια ευρώ για τον πιστωτικό τομέα. Καθώς η οικονομική κρίση είναι παγκόσμια, η Ε.Ε. αναζήτησε τρόπους επίλυσης μέσω της συνεργασίας της και με την Ασία. Η Ε.Ε. και η Ασία θέλουν άμεση και κοινή παρέμβαση για την αντιμετώπιση της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης. Στη Σύνοδο Κορυφής ASEM στο Πεκίνο επισημάνθηκε η ανάγκη για μεταρρύθμιση του διεθνούς οικονομικού συστήματος. Με το κλείσιμο της συνόδου στο Πεκίνο, ο οικοδεσπότης πρωθυπουργός της Κίνας δήλωσε ότι απαιτούνται άμεσα μέτρα για να δοθεί ώθηση στην παγκόσμια οικονομική ανάπτυξη. Ο προεδρεύων της Ε.Ε. Nicolas Sarkozy ζήτησε συγκεκριμένα αποτελέσματα από την οικονομική σύνοδο κορυφής που θα πραγματοποιηθεί στις 15 Νοεμβρίου, υπογραμμίζοντας ότι πρέπει να μετατραπεί η συνάντηση σε φόρουμ αποφάσεων. Στις διήμερες εργασίες της Συνόδου ASEM επισημάνθηκε ότι η μεγάλη αναταραχή στα χρηματιστήρια δείχνει πως η εμπιστοσύνη δεν έχει αποκατασταθεί και αυτό θα συμβεί μόνο στο βαθμό που η διεθνής κοινότητα αντλήσει τα διδάγματα από την κρίση. Η Γερμανίδα Καγκελάρια Angela Merkel υποστήριξε ότι απαιτείται ταχύτητα μία μεταρρύθμιση του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος και ότι οι διαβουλεύσεις που θα ακολουθήσουν θα πρέπει να οδηγήσουν σε ένα πραγματικό οικονομικό σύνταγμα. Αυτό σημαίνει ότι χρειάζεται μεγαλύτερη ευθύνη για τους διεθνείς οργανισμούς, περισσότερη διαφάνεια στα οικονομικά εργαλεία. Ο Γερμανός υπουργός Οικονομικών Peer Steinbrück εκτιμά ότι η κρίση θα συνεχίσει να επιβαρύνει τη γερμανική οικονομία τουλάχιστον μέχρι το τέλος του 2009. Ο κίνδυνος μιας κατάρρευσης ουδόλως έχει παρέλθει, η κατάσταση συνεχίζει να είναι επικίνδυνη και κανείς δεν μπορεί να πει με σιγουριά στους πολίτες ότι οι κυβερνήσεις τα έχουν όλα υπό έλεγχο.

- Dams J., und Lachmann G., “Regierung streitet über Rezepte gegen die Krise”, Die Welt, 25/10/2008
- Majewski Polke Karsten, “Wer rettet Europas Banken?”, Die Zeit, 2/10/2008

- Frankenberger Klaus-Dieter, "Zusammen durch die Finanzkrise", Frankfurter Allgemeine, 25/10/2008
- "Steinbrück warnt vor Kollaps der Finanzmärkte", Die Welt, 25/10/2008
- "EU und Asien für Finanzreformen", Frankfurter Allgemeine, 24/10/2008

ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ, ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ Ε.Ε.

(Για λογαριασμό του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών).

Επιλογή από ευρύτερο κείμενο που παραδόθηκε το Σεπτέμβριο 2008 (1' τριμηνιαίο δελτίο). Την ομάδα έργου συντονίζει ο Νίκος Κουτσιαράς.

«Η Ελληνική Οικονομία 02/08», IOBE, Ιούλιος 2008

Η κρίση του χρηματοπιστωτικού τομέα και η αύξηση των τιμών του πετρελαίου και των τροφίμων επηρεάζουν το ρυθμό της παγκόσμιας ανάπτυξης, ο οποίος πρόκειται να περιοριστεί από το 4,6% το 2007 σε 3,8% το 2008. Η επιβράδυνση του ρυθμού ανάπτυξης και η πορεία του πληθωρισμού είναι τα σημαντικότερα προβλήματα που καλούνται να αντιμετωπίσουν η ΕΕ και η ευρωζώνη.

Η ελληνική οικονομία επηρεάζεται από τις διεθνείς οικονομικές εξελίξεις, καθώς ο ρυθμός μεγέθυνσής της θα περιοριστεί, πιθανώς, κάτω του 3,5%, έναντι του 4% το 2007. Η επιβράδυνση της οικονομίας οφείλεται, κυρίως, στην εξασθένηση της εγχώριας κατανάλωσης και επένδυσης, οι οποίες στήριζαν τους υψηλούς ρυθμούς μεγέθυνσης της ελληνικής οικονομίας. Έτσι, τίθεται υπό αμφισβήτηση το μοντέλο ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας και θα πρέπει να αναζητηθούν νέες πηγές τροφοδότησης της αναπτυξιακής διαδικασίας, στο μέλλον. Η αύξηση των τιμών του πετρελαίου και των τροφίμων διεθνώς επηρέασαν και τον ελληνικό πληθωρισμό, αλλά πολλαπλασιαστικά, εξαιτίας των στρεβλώσεων της ελληνικής οικονομίας. Σε ετήσια βάση, ο ρυθμός πληθωρισμού αναμένεται να ξεπεράσει το 4,3%, τιμή που είναι υψηλότερη τόσο από αυτήν που περιλαμβάνεται στο Επικαιροποιημένο Πρόγραμμα Σταθερότητας και Ανάπτυξης και τον προϋπολογισμό, όσο και από τις προβλέψεις της Επιτροπής (3,7%).

Η έντονη αβεβαιότητα της διεθνούς οικονομίας και τα νέα δεδομένα επιβάλλουν την αναθεώρηση της οικονομικής πολιτικής, η οποία θα πρέπει να δίνει μεγαλύτερη έμφαση στα συγκυριακά προβλήματα. Επίσης, η δημοσιονομική προσαρμογή και η προώθηση των μεταρρυθμίσεων θα πρέπει να αποτελούν προτεραιότητες της οικονομικής πολιτικής.

Τους τέσσερις πρώτους μήνες του 2008, παρατηρούνται τα ακόλουθα στοιχεία ως προς την εκτέλεση του προϋπολογισμού: α) τα καθαρά έσοδα αυξήθηκαν κατά 3,7%, όταν είχε προϋπολογισθεί ρυθμός ετήσιας αύξησης 13%, β) οι δαπάνες το πρώτο τετράμηνο του 2008 είναι υψηλότερες κατά 8,7% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2007 και γ) σύμφωνα με το Πρόγραμμα Δημόσιων Επενδύσεων, οι δαπάνες το

πρώτο τρίμηνο του 2008 είναι υψηλότερες κατά 40,3% σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2007, ενώ ο στόχος για το 2008 είναι 5,6%.

Η αναθεώρηση των προβλέψεων για την εξέλιξη του πληθωρισμού και του ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης επιβάλλουν τη λήψη πρόσθετων μέτρων που θα στοχεύουν στην περικοπή των δαπανών και την αύξηση των εσόδων. Η λήψη αυτών των μέτρων είναι αναγκαία στο βαθμό που η εκτέλεση του προϋπολογισμού εμφανίζει σημαντική υστέρηση, τόσο από την πλευρά των εσόδων, όσο και των δαπανών, καθώς η εντατικοποίηση των φορολογικών ελέγχων και η περικοπή των καταναλωτικών δαπανών του δημοσίου δεν επαρκούν. Επίσης, θα πρέπει να αντιμετωπισθούν διαρθρωτικές αδυναμίες του φορολογικού συστήματος, όπως είναι η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος, η αδιαφάνεια και η απουσία ελέγχου των δημοσίων δαπανών.

Βασική προτεραιότητα για την αποκλιμάκωση του πληθωρισμού θα πρέπει να είναι μεταρρυθμίσεις που συμβάλλουν στην αποτελεσματικότερη λειτουργία των αγορών, η οποία εμποδίζεται, πολλές φορές, από τις παρεμβατικές πολιτικές του κράτους στην οικονομία. Επίσης, η κατάργηση των ολιγοπωλιακών πρακτικών και το άνοιγμα των κλειστών οικονομιών, αποτελούν πολιτικές που συμβάλλουν στη σταθεροποίηση των τιμών. Η ασκούμενη οικονομική πολιτική προσανατολίζεται σε μέτρα άμεσης παρέμβασης με πολιτικές τιμών και ελέγχους στην αγορά. Η εφαρμογή των πολιτικών αυτών θα αναδείξουν την αποτελεσματικότητά τους, ωστόσο, η εφαρμογή τους στο παρελθόν, αλλά και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες θέτουν υπό αμφισβήτηση τα μέτρα αυτά, ενώ, συχνά, προκαλούν τη λήψη πρόσθετων γραφειοκρατικών μέτρων.

Σε ό,τι αφορά στις μεταρρυθμίσεις, ενώ παρατηρείται πρόοδος ως προς τις αποκρατικοποιήσεις (όπως για παράδειγμα ο ΟΤΕ και ο ΟΛΠ, που στηρίχθηκαν σε συμφωνίες μακροχρόνιων στρατηγικών επιλογών), παρατηρούνται καθυστερήσεις στον τομέα του κράτους και της δημόσιας διοίκησης. Η λειτουργία του κράτους προκαλεί σημαντικά προβλήματα στην επιχειρηματική δραστηριότητα, ενώ έχει καθυστερήσει η εφαρμογή μέτρων βελτίωσης του θεσμικού πλαισίου.

Σύμφωνα με στοιχεία του Παγκόσμιου Παρατηρητηρίου για την Επιχειρηματικότητα (GEM), στην Ελλάδα, το 2007 το 5,7% του πληθυσμού ηλικίας 18-64 ετών βρισκόταν σε αρχικά στάδια επιχειρηματικής δραστηριότητας. Το ποσοστό αυτό για το 2006 ήταν 7,9% με την Ελλάδα καταλαμβάνει την 7η θέση μεταξύ 22 χωρών στην Ευρώπη. Παρά τη μείωση της επιχειρηματικότητας, σημειώνεται ότι υποχώρησε και η επιχειρηματικότητα ανάγκης (δηλ. η ανάληψη επιχειρηματικής πρωτοβουλίας εξαιτίας της έλλειψης εναλλακτικών επιλογών ή/και δυσαρέσκειας από την εργασία).

Σχετικά με τις εξαγωγικές επιδόσεις της ελληνικής οικονομίας, οι εξαγωγές βιομηχανικών προϊόντων παρέμειναν στα επίπεδα του 2007, καθώς αυξήθηκαν, μόλις 0,4%. Επίσης, τους δύο πρώτους μήνες του έτους, οι εξαγωγές πρώτων υλών μειώθηκαν κατά 11,3%. Ως προς τη γεωγραφική κατεύθυνση των εξαγωγών, την περίοδο Ιανουαρίου-Φεβρουαρίου παρατηρήθηκε μείωση των εξαγωγών προς τις χώρες την ΕΕ-25 και την Αφρική (εκτός της Βόρειας Αφρικής). Αντίθετα, αύξηση σημείωσαν οι εξαγωγές προς τα Βαλκάνια, τη Ν.Α Ασία και τη Λατινική Αμερική.

Το πρώτο τρίμηνο του 2008, το ποσοστό ανεργίας περιορίστηκε στο 8,3%, έναντι 9% το αντίστοιχο διάστημα του 2007. Το ίδιο διάστημα, το ποσοστό των απασχολούμενων αυξήθηκε κατά 1,4% σε σχέση με το πρώτο τρίμηνο του 2007, ενώ το ποσοστό συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό παρέμεινε σταθερό (53,4% γύρω από το οποίο κινείται τα τελευταία χρόνια με μικρές διακυμάνσεις). Τους τρεις πρώτους μήνες

του 2008, το ποσοστό ανεργίας των γυναικών είναι διπλάσιο από αυτό των ανδρών (12,3% έναντι 5,5%). Το ίδιο διάστημα, το ποσοστό ανεργίας των νέων (ηλικίας 15-24 ετών) ήταν 23,3%, μειωμένο κατά δύο ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2007. Σε επίπεδο περιφέρειας, το πρώτο τρίμηνο του 2008, τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας καταγράφηκαν στο Ν.Αιγαίο (16,1%), τα Νησιά του Ιονίου (11,4%) και τη Δυτική Ελλάδα (10%), ενώ τα χαμηλότερα ποσοστά στο Β. Αιγαίο (5,4%) και την Αττική (6,6%).

«Πως θα μεταβληθούν οι προτεραιότητες δαπανών της Ε.Ε.; Το πολυετές χρηματοδοτικό πλαίσιο 2007-13», *Journal of European Public Policy*, τ. 15, αρ. 4, Ιούνιος 2008

Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισαβόνας, το 2000, οι Ευρωπαίοι ηγέτες αποφάσισαν να καταστήσουν την ΕΕ την πιο δυναμική οικονομία της γνώσης στον κόσμο. Το παρόν άρθρο μελετά αφενός κατά πόσο οι στόχοι της Λισαβόνας οδήγησαν σε αλλαγές στις προτεραιότητες δαπανών της ΕΕ κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων για το Πολυετές Χρηματοδοτικό Πλαίσιο 2007-13, αφετέρου αν δύναται οι σχετικοί στόχοι για την ανταγωνιστικότητα να υποστηριχθούν από την εκ νέου κατανομή των περιορισμένων οικονομικών πόρων του Κοινοτικού προϋπολογισμού. Ξεκινά με μια θεωρητική συζήτηση για τη μεταβολή των οικονομικών προτεραιοτήτων της ΕΕ, παρουσιάζει τον αργό ρυθμό των πρόσφατων αλλαγών σε σύγκριση τις παλιότερους συμφωνίες (από το 1988) για τα χρηματοδοτικά πλαίσια και αποδίδει έμφαση στο πολιτικό πλαίσιο και τους ιδιαίτερους ρόλους της Επιτροπής, του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Κατά το παρελθόν, αλλαγές στον προϋπολογισμό και στις προτεραιότητες χρηματοδότησης συνέβαιναν, όταν η σχετική διαδικασία λήψεως αποφάσεων συνδεόταν με μεγάλα εγχειρήματα ολοκλήρωσης και όταν τα κράτη που συνεισέφεραν στον προϋπολογισμό αποδέχονταν τις μεταβιβαστικές πληρωμές ως μέσο για την προώθηση των συμφερόντων τους σε άλλους τομείς πολιτικής (π.χ. ενιαία αγορά το 1988, νομισματική ένωση το 1992). Στη διαπραγμάτευση για το Χρηματοδοτικό Πλαίσιο 2007-13 ήταν έντονο το επιχείρημα των μεταβιβαστικών πληρωμών, αλλά σε αυτή την περίπτωση δεν υπήρχε κάποιο άλλο σημαντικό εμπόδιο να ξεπεραστεί και συνεπώς τα κράτη που συνεισφέρουν στον προϋπολογισμό ήταν λιγότερο πρόθυμα να εξυπηρετήσουν τα συμφέροντα των φτωχότερων κρατών μελών.

Επιπλέον, οι αλλαγές στις προτιμήσεις μεμονωμένων κρατών, αλλά και στη διαμόρφωση των συμφερόντων στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επηρέασαν σημαντικά το κλίμα και το αποτέλεσμα της διαπραγμάτευσης. Η Γερμανία π.χ. ήταν λιγότερο πρόθυμη από ποτέ να συνεισφέρει σε έναν αυξημένο προϋπολογισμό, εξαιτίας του κόστους της επανένωσης και της αποτυχίας της για τέταρτη συνεχόμενη χρονιά την περίοδο 2002-05 να εκπληρώσει τα κριτήρια του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης σχετικά με το έλλειμμα. Η ισορροπία δυνάμεων ανάμεσα στα κράτη μέλη που είναι καθαροί χρηματοδότες και τα κράτη μέλη που είναι καθαροί αποδέκτες έχει πλέον αλλάξει σημαντικά. Μέχρι το 1988 μόνο η Μεγάλη Βρετανία και η Γερμανία ήταν καθαροί χρηματοδότες του προϋπολογισμού, στα μέσα της επόμενης δεκαετίας με την ένταξη της Αυστρίας, της Σουηδίας και της Φινλανδίας, η πλειονότητα των κρατών μελών ήταν καθαροί χρηματοδότες. Το 2004 με την ένταξη 10 νέων κρατών μελών η κατάσταση άλλαξε πάλι, καθώς στην πλειονότητά τους τα νέα κράτη ήταν καθαροί αποδέκτες. Η

ύπαρξη, εντούτοις, ενός ιδιαίτερα ισχυρού συνασπισμού των κρατών μελών που ήταν καθαροί χρηματοδότες άλλαξε σημαντικά το συσχετισμό των συμφερόντων των κρατών μελών κατά τη διαπραγμάτευση του Χρηματοδοτικού Πλαισίου 2007-13.

Η διαπραγμάτευση που οδήγησε στο Χρηματοδοτικό Πλαίσιο 2007-13 έδειξε ότι η «ανταγωνιστικότητα» δεν είναι, μάλλον, ένας ιδιαίτερα συγκεκριμένος στόχος και δεν διαθέτει ισχυρό λόμπι υποστήριξης στη διαδικασία λήψεως αποφάσεων της ΕΕ. Η μεγαλύτερη επιτυχία της Επιτροπής στην προσπάθειά της να εντάξει στις συζητήσεις για τον προϋπολογισμό τον στόχο της στρατηγικής της Λισαβόνας για την ανταγωνιστικότητα ήταν η απόκτηση μεγαλύτερου ελέγχου από τα κράτη μέλη στην πολιτική συνοχής.

Σύμφωνα με το άρθρο, υπάρχουν δύο λόγοι που, ενδεχομένως, να οδηγήσουν τις διαπραγματεύσεις για το Χρηματοδοτικό Πλαίσιο 2014-20 στη λήψη αποφάσεων για τη διαμόρφωση ενός προϋπολογισμού στο πλαίσιο των στόχων της στρατηγικής της Λισαβόνας. Οι συνεχώς αυξανόμενες τιμές των αγροτικών προϊόντων στην παγκόσμια αγορά μπορεί να αποτελέσουν την ευκαιρία για τη μείωση των γεωργικών επιδοτήσεων. Η μεταρρύθμιση της ΚΑΠ, ενδεχομένως, να επιταχυνθεί εφόσον τα οικονομικά οφέλη της Γαλλίας από την εν λόγω πολιτική θα βαίνουν μειούμενα μετά την ένταξη των νέων κρατών μελών στο σύστημα των άμεσων πληρωμών. Πιθανότατα, δηλαδή, η Γαλλία να είναι λιγότερο απρόθυμη στη συρρίκνωση της ΚΑΠ. Επιπλέον η βελτίωση των οικονομικών των κρατών μελών μπορεί να κάμψει την αντίδρασή τους στην αύξηση του Κοινοτικού προϋπολογισμού.

Ο συνδυασμός των προαναφερθέντων αλλαγών, αφενός στο πολιτικό περιβάλλον, αφετέρου στις προτιμήσεις των κρατών μελών, ενδεχομένως, παρέχει τις αναγκαίες, αλλά, μάλλον, όχι επαρκείς, συνθήκες για τη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ των στόχων της Στρατηγικής της Λισαβόνας και της δομής του Κοινοτικού προϋπολογισμού.

ΤΥΠΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ

- Ιωακειμίδης Π.Κ., «Η πολιτική διάσταση της κρίσης», ΤΑ ΝΕΑ 24/10/2008
- Γιαννής Α., «Οι ΗΠΑ μετά τον Μπους», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 20/10/2008
- Τριανταφυλλίδου Α., «Νόμιμη και «παράνομη» μετανάστευση στη Νότια Ευρώπη», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 20/10/2008
- Ιωακειμίδης Π.Κ., «Κρίση και Ευρωπαϊκή Ένωση», ΤΑ ΝΕΑ 17/10/2008
- Παγουλάτος Γ., «Οι ζωές των άλλων», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 12/10/2008
- Ιωακειμίδης Π.Κ., «Τέλος πολιτικής, οικονομικής ηγεμονίας;», ΤΑ ΝΕΑ, 10/10/2008
- Κουλουμπής Θ., «Μαλθακή ή συνετή Ευρώπη;», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 12/10/2008
- «Γκόρντον Μπράουν: Τι μπορεί να βγει από τις στάχτες» ΗΜΕΡΗΣΙΑ, 20/10/2008

ΞΕΝΟΣ

- “A crisis that has vindicated the European Union, Independent”, 16/10/2008
- “Bank shares leap over takeover hopes”, Independent, 1/10/ 2008
- “Black Monday II: the worst for decades”, Independent, 6/10/ 2008
- “Brussels rules out Mandelson investigation, Independent, 27/10/2008
- “Credit crisis diary”, Independent, 18/10/2008
- “Eu leaders call for global solution to credit crisis”, Independent, 5/10/2008
- “Europe readies action plan to avert global crisis”, Independent, 12/10/2008
- “European Union superstate is a myth - rejoice”, Financial Times, 27/10/2008
- “French bank loses €600m in 'market incident'”, Independent, 17/10/2008

- "German government urges effort to save Hypo Real", Independent, 5 /10/2008
- "Markets cool a little after fight-back", Independent, 14/10/2008
- "No time for retreat", Independent, 17/10/2008
- "Now FTSE 100 sees near-record gain", Independent, 13/10/2008
- "The day Britain and Europe shared each other's pain", Independent, 7/10/2008
- "The return of real politics", Independent, 19/10/2008
- Atkins R, "Europeans blame bankers for turmoil", Financial Times, 19/10/2008
- Barber T, "EU leaders hold firm on climate change", Financial Times, 16/10/2008
- Barber T, "Europe clings to an old Japanese habit", Financial Times,, 15/10/2008
- Barber T, "Europe split on how to restore Moscow relations", Financial Times, 27/10/2008
- Barber T, "Non-eurozone states united on bank rescue package", Financial Times, 16/10/2008
- Barber T, "Turmoil brings out best in Europe", Financial Times, 13/10/2008
- Benoit B, "Europe acts to rescue banks", Financial Times, 13/10/2008
- Bintliff E, "Europe retreats as economic outlook darkens", Financial Times, 2/10/2008
- Bloomberg M, "Our response to the financial crisis should be modelled on 9/11", Independent, 7/10/2008
- Boeri T, "Europe's bail-out must be taxpayer friendly", Financial Times,, 14/10/2008
- Boucey B, "France back Domenech 'until 2010'", Independent, 16 /10/2008
- Clegg N, "Europe has to work together to end this turmoil", Financial Times, 3/10/2008
- Crossick S, "A triumph for Europe and Britain's prime minister", Financial Times, 17/10/2008
- Dejevsky M, "Amid the chaos, we should hail the triumph of Europe", Independent, 3/10/ 2008
- Dennis N, Whipp L, "Global equity market sell off deepens", Financial Times, 16/10/2008
- Duff A, "Rescuing the Lisbon treaty", Financial Times, 9/10/2008
- Dyer G, "Barroso appeals for world teamwork", Financial Times, 24/10/2008
- Eaglesham J, "Osborne caught in storm after donation claim", Financial Times, 22/10/2008
- Evans S, Leftly M, Loncraine S, "Which country will slither down the slippery slope next?", Independent, 19/10/ 2008
- Farrell S, "Iceland suspends bank stocks as krona plunges", Independent,
- Foley S, "History lessons: Galbraith's 'The Great Crash 1929' is still essential reading today", Independent, 10/10/2008
- Giles C, "Markets dive on fears of Europe recession", Financial Times, 15/10/2008
- Godement F, "Europe is repeating the errors of Asia 10 years ago", Financial Times, 9/10/2008
- Grady S, "IMF promises swift assistance to troubled countries", Independent, 10/10/2008
- Grant J, "Europe gets involved in race for OTC regulation", Financial Times, 20/10/2008
- Grice A, "Brown demands Osborne probe", Independent, 22/10/2008
- Grice A, "Mandelson to return to Commons?", Independent, 23/10/2008
- Grice A, "While Brown basks in plaudits, Sarkozy seethes", Independent, 16/10/2008
- Hall B, Benoit B, "Europe to set out co-ordinated plan on bank bail-outs", Financial Times, 13/10/2008
- Hall B, "French questions raised over Europe's response", Financial Times, 6/10/2008
- Hall B, "Sarkozy's ways put European peers on edge", Financial Times, 25/10/2008
- Hope K, "Athens pumps €28bn into sector", Financial Times, 16/10/2008
- Leftly M, "Obama and Brown urged to join hands on financial regulation", Independent, 26/10/2008
- Lichfield J, "EU leaders tear up rules of eurozone", Independent, 6/10/2008
- Lichfield J, Paterson T, "From Iceland to Greece, Europe marches out of step", Independent, 7/10/2008

- Lichfield J, "EU 'Big Four' in bailout row", Independent, 3/10/2008
- Lichfield J, "Sarkozy tries to rally united European response to crisis", Independent, 2/10/2008
- Lichfield J, "Sarkozy tries to rally united European response to crisis", Independent, 2 /10/2008
- Lichfield J, Paterson T, "EU dithers over a 'united response'", Independent, 8/10/2008
- Lucas E., "Do not let Russia 'Finlandise' western Europe", Financial Times, 8/10/2008
- Mackenzie M, Authers, J, "The week that panic stalked world trading", Financial Times, 11/10/2008
- Meade G, "EU-wide deposit guarantee agreed", Independent, 7/10/ 2008
- Milne R, "Europe braced for worse to come", Financial Times, 18/10/2008
- Mine R, "Europe 'facing tougher time than US", Financial Times, 2/10/2008
- Morarjee R, "Banks and miners lead way down", Financial Times, 16/10/2008
- Morarjee R, "Europe equity slide deepens on growth affairs", Financial Times, 16/10/2008
- Morarjee R, "European markets tumble as fears intensify", Financial Times, 10/10/2008
- Morarjee, R, "Europe swings wildly to close down", Financial Times,, 9/10/2008
- Munchau W, "Brown offers Europe a lesson in leadership", Financial Times,, 12/10/2008
- O'Grady S, "At last, the world fights back as one", Independent, 14/10/ 2008
- O'Grady S, "From banks to bankruptcy, everything you need to know about the bailout", Independent, 9/10/2008
- Pagano M, "Europe's interest rates to be cut again as recession bites", Independent, 26/10/2008
- Parker G, Barber T, Bombay D, "Europe backs move for global reforms", Financial Times, 15/10/2008
- Peel Q, "Europe lacks rules for crisis", Financial Times, 8/10/2008
- Peel, Q, "Europe writes a history of crisis management", Financial Times,, 9/10/2008
- Penketh A, "Putin turns on US 'irresponsibility'", Independent, 2/10/2008
- Penketh A, "Russia will keep one eye on Ukraine and the other on relations with West", Independent, 21/10/2008
- Prosser D, "IMF calls for action now to combat global recession", Independent, 8/10/2008
- Prosser D., "EU backs proposals to ease 'mark to market' accounting rules", Independent, 16/10/ 2008
- Riechmann D, "George Bush plans meeting of world leaders to discuss financial crisis", Independent, 19/10/2008
- Sezer M, Turkey coup attempt trial thrown into chaos, Independent, 21/10/2008
- Simonian H, "Swiss banks get major rescue package", Financial Times, 16/10/2008
- Stephen Foley, "Markets rebound as US government readies bailout", Independent, 14/10/2008
- Tait, N, "Brussels acts on deposit guarantees", Financial Times, 14/10/2008
- Thomhill J, "Europe: In it together", Financial Times, 3/10/2008
- Thomhill J, Peel Q, Clover C, "Sarkozy welcomes Russia plan for security", Financial Times, 8/10/2008
- Tonkin M, "From public enemy to Turkey's national hero, meets him", Independent, Independent, 16/10/2008
- Wagstyl S, "Eastern Europe –Investors take flight", Financial Times, 8/10/2008
- Wagstyl S, "Call for west Europe to support east", Financial Times, 20/10/2008
- Warner's J, "A comprehensive bailout for banks, but will it work?", Independent, 8/10/ 2008

ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΕΡΕΥΝΑΣ

- Beyers J., **"Policy Issues, Organisational Format and the Political Strategies of Interest Organisation"**, West European Politics, Volume 31, Issue 6, October 2008
- Beyers J., Eising R., Maloney W., **"Conclusion: Embedding Interest Group Research"**, West European Politics, Volume 31, Issue 6, October 2008
- Beyers J., Eising R., Maloney W., **"Researching Interest Group Politics in Europe and Elsewhere: Much We Study, Little We Know?"**, West European Politics, Volume 31, Issue 6, October 2008. Abstract: While understanding interest group systems remains crucial to understanding the functioning of advanced democracies, the study of interest groups remains a somewhat niche field within political science. Nevertheless, during the last 15 years, the academic interest in group politics has grown and we reflect on the state of the current literature. The main objective is to take stock, consider the main empirical and theoretical/conceptual achievements, but most importantly, to reflect upon potential fertile future research avenues. In our view interest group studies would be reinvigorated and would benefit from being reintegrated within the broader field of political science, and more particularly, the comparative study of government.
- Blavoukos S., Pagoulatos G., **"Enlargement Waves and Interest Group Participation in the EU Policy-Making System: Establishing a Framework of Analysis"**, West European Politics, Volume 31, Issue 6, October 2008. Abstract: How does enlargement affect the EU system of interest group intermediation? We introduce an analytical framework to conceptualise the impact of enlargement. 'Enlargement waves' do not only result in a 'top-down' process of Europeanisation of national interest intermediation systems, but also have a 'bottom-up' effect. This comprises uploading national organisational features and a broader scope of activities onto the EU system of interest representation. The enlargement impact can be seen on the structural properties (organisational features and resources) and the agenda content (scope of associational agenda, policy direction, inter-group balance) of EU-wide interest associations ('Eurogroups'). The magnitude and scope of impact are conditioned by two groups of parameters linked with the source and target of the impact. The first group refers to the particular features of each 'enlargement wave' (e.g. which and how many countries are involved, national system of interest intermediation) and the second to Eurogroup attributes (e.g. willingness to broaden membership base, organisational and decision-making structures).

- Bordandini P., Di Virgilio A., Raniolo F., **"The Birth of a Party: The Case of the Italian Partito Democratico"**, South European Society and Politics, Volume 13, Issue 3, October 2008
- Canefe N., **"Turkish Nationalism and the Kurdish Question: Nation, State and Securitization of Communal Identities in a Regional Context"**, South European Society and Politics, Volume 13, Issue 3, October 2008
- Coşar S., Gençoğlu Onbaşı F., **"Women's Movement in Turkey at a Crossroads: From Women's Rights Advocacy to Feminism"**, South European Society and Politics, Volume 13, Issue 3, October 2008
- Delreux T., **"The EU as a negotiator in multilateral chemicals negotiations: multiple principals, different agents"**, Journal of European Public Policy, Volume 15, Issue 7, October 2008
- Dur A., **"Interest Groups in the European Union: How Powerful Are They?"**, West European Politics, Volume 31, Issue 6, October 2008. Abstract: The question of interest group influence is central for both scholars interested in studying policy-making in the EU and those concerned with the legitimacy of decision-making in that entity. Many hypotheses exist that stress a series of factors possibly shaping interest group influence. Nevertheless, only few studies have tried empirically to examine these hypotheses for the case of the EU. What is more, existing empirical studies report contradictory findings. To help researchers advance upon this state of the art, three obstacles that impede research dealing with interest group influence in the EU are discussed: defining the terms 'power' and 'influence'; accounting for different pathways to influence; and measuring influence. In addition to this, several ways to address these obstacles are advanced: by taking a pragmatic approach with respect to defining influence and power; by being conscious that actors may use different pathways to influence when drawing conclusions about interest group influence; and by combining different methods when measuring influence.
- Eising R., **"Clientelism, Committees, Pluralism and Protests in the European Union: Matching Patterns?"**, West European Politics, Volume 31, Issue 6, October 2008
- Güney A., Başkan F., **"Party Dissolutions and Democratic Consolidation: The Turkish Case"**, South European Society and Politics, Volume 13, Issue 3, October 2008. Abstract: Political party competition constitutes an important component of democratic consolidation. In this respect, party dissolutions are generally regarded as impeding consolidation of democracies. This study addresses the relationship between party dissolutions and democratic consolidation, and offers an analysis of recent dissolutions of religiously and ethnically oriented political parties in Turkey. Drawing on Geoffrey Pridham's distinction between 'negative' and 'positive' democratic consolidation, the study concludes that the dissolutions of religiously oriented parties have contributed to the former while the dissolutions of ethnically oriented political parties have not. Meanwhile, the possible dissolution of the Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP), representing 46.6 per cent of the population, would constitute a challenge to 'positive' democratic consolidation.

- Kaltenthaler K., Ceccoli S., **"Explaining patterns of support for the provision of citizen welfare"**, Journal of European Public Policy, Volume 15, Issue 7, October 2008
- Knill C., Tosun J., Heichel S., **"Balancing competitiveness and conditionality: environmental policy-making in low-regulating countries"**, Journal of European Public Policy, Volume 15, Issue 7, October 2008
- Lord C., **"Two constitutionalisms? A comparison of British and French government attempts to justify the Constitutional Treaty"**, Journal of European Public Policy, Volume 15, Issue 7, October 2008. Abstract: One lesson of the failed Constitutional Treaty was that the European Union is unlikely to be an exception to a general rule that attempts to constitutionalize politics according to liberal democratic values provoke disagreement about the relative weight that should be given to the empowerment or the constraint of institutions. Just how that cleavage developed in practice is illustrated using a discourse analysis of attempts by the British and French governments to justify the Constitutional Treaty.
- Lowery D., Poppelaars C., Berkhout J., **"The European Union Interest System in Comparative Perspective: A Bridge Too Far?"**, West European Politics, Volume 31, Issue 6, October 2008
- Mahoney C., Baumgartner F., **"Converging Perspectives on Interest Group Research in Europe and America"**, West European Politics, Volume 31, Issue 6, October 2008
- Martínez Ignacio J., **"Pastor Highly Educated Women Marry Less: An Analysis of Female Marriage Rates in Spain"**, South European Society and Politics, Volume 13, Issue 3, October 2008
- Michalski A., Cheyne C., **"The European Union and New Zealand: converging approaches to the knowledge-based economy?"**, Journal of European Public Policy, Volume 15, Issue 7, October 2008
- Pace R., **"Malta's 2008 Election: A Vote for Continuity and Change"**, South European Society and Politics, Volume 13, Issue 3, October 2008
- Pasquino G., **"The 2008 Italian National Elections: Berlusconi's Third Victory"**, South European Society and Politics, Volume 13, Issue 3, October 2008. Abstract: In 2008 Silvio Berlusconi contested his fifth national election, winning for the third time. Walter Veltroni's newly created Democratic Party ran alone, rejecting any coalition with parties to its left and did less well than expected. The Rainbow Left failed to cross the threshold for parliamentary representation, while the Northern League made striking gains. With only five parties in the 2008 Parliament, Italian voters seem to have found a way of ending the exaggerated fragmentation of the party system and consolidating a centripetal and bipolar political competition. However, much will still depend on the behaviour of the two major leaders and on the performance of Berlusconi's fourth government.
- Princen S., Kerremans B., **"Opportunity Structures in the EU Multi-Level System"**, West European Politics, Volume 31, Issue 6, October 2008
- Saurugger S., **"Interest Groups and Democracy in the European Union"**, West European Politics, Volume 31, Issue 6, October 2008. Abstract: Research on interest group participation in European Union politics has mushroomed since the end of the 1990s. What role citizens should play in the political process - should they participate through elected representatives or through interest groups and so-called 'civil society organisations' - has taken a central place in political and academic debates surrounding the

alleged EU's democratic deficit. Here I critically analyse the literature dealing with the potential value of interest groups and 'civil society organisations' to the development of democracy in the EU. The existing empirical case studies lead to the conclusion that the elite characteristics of these actors question their capacity to increase democratic legitimacy. Finally, future research should be designed around large-scale quantitative and qualitative empirical studies that investigate participation designs and effective participation in the EU and other political systems.

- Schout A., Jordan A., **"The European Union's governance ambitions and its administrative capacities"**, Journal of European Public Policy, Volume 15, Issue 7, October 2008. Abstract: The existing literature has started to analyse why the policy co-ordination ambitions that permeated the 2001 White Paper on governance have not been realized. However, surprisingly little attention has been devoted to exploring the administrative demands that these ambitions impose on different policy actors. This article opens up this research area by focusing on more ambitious policy objectives and their associated network-based modes of governance. The empirical part examines three public administration systems in the EU to assess how well they have responded to these demands. Although often downplayed by those advocating network-based modes of governance, this paper reveals that the administrative demands they pose are much greater than is commonly supposed. Some actors (e.g. the Commission and the UK) have upgraded their administrative co-coordinating capacities, whereas others (e.g. the Netherlands) have moved in a perverse direction. It is concluded that the EU needs to take administrative capacity building much more seriously in order to govern in a less hierarchical manner.
- Starke P., Obinger H., Castles F., **"Convergence towards where: in what ways, if any, are welfare states becoming more similar?"**, Journal of European Public Policy, Volume 15, Issue 7, October 2008
- Torcal M., Lago I., **"Electoral Coordination Strikes Again: The 2008 General Election in Spain"**, South European Society and Politics, Volume 13, Issue 3, October 2008

ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

A. ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ (Τριμηνιαία Πολιτική και Οικονομική Επιθεώρηση.), Τεύχος 11, Σεπτέμβριος 2008, **Ειδικό αφιέρωμα στην Κύπρο**. Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2008.

Η Επιθεώρηση «Διεθνής και Ευρωπαϊκή Πολιτική» που διευθύνει ο διεθνολόγος Σωτήρης Ντάλης μας έχει συνηθίσει σε προσφορά πολλών αξιόλογων κειμένων για τα θέματα της διεθνούς πολιτικής. Το τελευταίο της τεύχος όμως (Ιουλ-Σεπτ.08) έχει μια ιδιαιτερότητα. Παρουσιάζει μια σειρά άρθρων με αντικείμενο αποκλειστικά το Κυπριακό με τον γενικό τίτλο «Η Κύπρος σε τροχιά επανένωσης» σε κείμενα γραμμένα από Κυπρίους. Μιλούν τόσο πρωταγωνιστές της πολιτικής σκηνής, όπως ο Πρόεδρος Χριστόφιας, ο Μεχμέτ Αλι Ταλάτ, ο Νίκος Ανατασιάδης, ο Άντρος Κυπριανού, ο Γιώργος Βασιλείου και άλλες αξιόλογες προσωπικότητες με συμμετοχή στα πολιτικά δρώμενα της Κύπρου, όσο και επιστημονικοί αναλυτές που αναπτύσσουν καθένας από

τη δική του σκοπιά τις απόψεις τους για το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον του νησιού.

Εκείνο που δίνει ιδιαίτερο ενδιαφέρον στο τεύχος αυτό είναι μια σειρά άρθρων τόσο Ελληνοκυπρίων όσο και Τουρκοκυπρίων αναλυτών που εξετάζουν τις οικονομικές και τις κοινωνικές πτυχές του κυπριακού προβλήματος. Είναι φυσικό ότι σε κάθε συζήτηση ή πληροφόρηση για το Κυπριακό προέχουν τα πολιτικά θέματα όπως ένωση-διχοτόμηση, συμφωνίες Μακαρίου-Ντενκτάς, δέσμη ιδεών Κουέγιαρ, προτάσεις Γκάλι, σχέδιο Αννάν, για να αναφέρουμε μερικά μόνον ενδεικτικά. Θέματα όλα που αφορούν θεσμικές ρυθμίσεις ενός νέου πολιτικού μορφώματος, την κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ των δύο κοινοτήτων, τη λειτουργία των κεντρικών οργάνων κλπ. Ασφαλώς οι ρυθμίσεις αυτές αποτελούν την απαραίτητη βάση για τη λειτουργία ενός νεοσύστατου κράτους που έχει να συνυπολογίσει τη βαριά κληρονομιά που άφησαν η αποτυχημένη προσπάθεια της Ζυρίχης και οι επακόλουθες αναζητήσεις και απόπειρες λύσεων.

Πολύ λίγο όμως έχει συζητηθεί ή έχει καν προβληματίσει η άλλη πτυχή του όλου προβλήματος, εκείνη που πηγαίνει πέρα από τις θεσμικές ρυθμίσεις. Αυτές μπορεί μεν να αποτελούν τη βάση για την επανένωση, αλλά πέρα από την επανένωση, ή μάλλον στο βάθος κάτω από αυτήν, υπάρχει και πρέπει να μετράει η συμβίωση. Η συμβίωση των ανθρώπων.

Μια καινούρια πολιτεία σαν αυτή που επιχειρείται να στηθεί πρέπει πάνω απ' όλα να εξασφαλίζει τη δυνατότητα να συμβιώσουν, να συνεργασθούν, να συνδημιουργήσουν οι άνθρωποι, Ελληνοκύπριοι ή Τουρκοκύπριοι. Αυτό είναι ένα πρόβλημα ακόμη πιο δυσεπίλυτο από την κατανομή των αρμοδιοτήτων στους μελλοντικούς θεσμούς. Γιατί, πρώτον, μέσα από την ιστορία του νησιού ξέρουμε τί είχε ανέκαθεν χωρίσει και τί είχε ενώσει τα δύο στοιχεία. Και δεύτερον, τα δυο στοιχεία ζούν ήδη από το 1963/4 εντελώς χωρισμένα. Υπάρχουν δηλαδή σχεδόν δυο γενιές που δεν έχουν συμβιώσει. Και αυτό χωρίς να λογαριάσουμε το αίμα και την προσφυγιά που μεσολάβησε. Και είναι τέλος και το τρίτο πρόβλημα που συνδέεται με την προοπτική της επανένωσης, το πρόβλημα των εποίκων. Είναι βέβαιο ότι με οποιαδήποτε πολιτική ρύθμιση ένας μεγάλος αριθμός εποίκων θα παραμείνει και αποτελεί μεγάλο ερωτηματικό πώς αυτοί που ήρθαν σχετικά πρόσφατα από την Τουρκία θα συμβιώσουν με το ελληνικό κυπριακό στοιχείο.

B. ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

- Ahčan A., Polanec S., **"Social Security and Retirement during Transition: Microeconomic Evidence from Slovenia"**, ENEPRI Research Reports, 9/10/2008, www.ceps.eu
- Almendral Violeta R., **"La tributación del no residente comunitario: entre la Armonización fiscal y el Derecho tributario internacional"**, Law Department Working Papers, 15/10/2008, www.cadmus.iue.it
- Andoura S., Timmerman P., **"Governance of the EU: The Reform Debate on European Agencies Reignited"**, EPIN Working Papers, 14/10/2008, www.ceps.eu
- Bakos P., Benczúr P., Benedek D., **"The Elasticity of Taxable Income: Estimates and Flat Tax Predictions using the Hungarian Tax Changes in 2005"**, RSCAS Working Papers, October 2008, www.eui.eu
- Behrens A., **"Financial Impacts of Climate Change: What scale of resources is required?"**, ECP Reports, 24/10/2008, www.ceps.eu

- Behrens A., **"Financing Climate Change: Bailing out the environment in the long-term may be just as important as bailing out financial markets now"**, CEPS Commentaries, 7/10/2008, www.ceps.eu
- Collett E., **"The EU Immigration Pact – from Hague to Stockholm, via Paris"**, EPC Policy Brief, 7/10/2008, www.epc.eu
- Cremona M., **"EU External Action in the JHA Domain: a legal perspective"**, Law Department Working Papers, 13/10/2008, www.cadmus.iue.it
- De Grauwe P., **"Nationalizing Banks to Jumpstart the Banking System"**, CEPS Commentaries, 10/10/2008, www.ceps.eu
- Egenhofer C., **"The Demonstration Phase for Carbon Capture and Storage: The case for public support"**, CEPS Policy Briefs, 3/10/2008 www.ceps.eu
- Emerson Michael, **"Recalibrating EU Policy towards the Western Balkans"**, CEPS Policy Briefs, 15/10/2008, www.ceps.eu
- Eriksen O. E., **"Democracy Lost: The EEA Agreement and Norway's Democratic Deficit"**, ARENA Working Papers, 21/10/2008, www.arena.uio.no
- Frale C., Mortensen J., **"The challenge of measuring inflation...when business is not as usual"**, CEPS Working Documents, 17/10/2008, www.ceps.eu
- Fujiwara N., Georgiev A., Egenhofer C., **"Financing Mitigation and Adaptation: Where should the funds come from and how should they be delivered?"**, ECP Reports, 24/10/2008, www.ceps.eu
- Fumagalli M., **"The 'Food-Energy-Water' Nexus in Central Asia: Regional Implications of and the International Response to the Crises in Tajikistan"**, EUCAM Policy Brief, 8/10/2008, www.ceps.eu
- Gros D., Micossi S., **"A Concerted Approach to Re-start the Interbank Marke"**, CEPS Commentaries, 10/10/2008, www.ceps.eu
- Gros D., Micossi S., **"The cost of 'non-Europe'?"**, CEPS Commentaries, 7/10/2008, www.ceps.eu
- Gros D., **"What next for Europe's financial markets?"**, CEPS Commentaries, 14/10/2008, www.ceps.eu
- Gürsoy Y., Müftüler-Baç M., **"The European Union's Enlargement Process and the Collective Identity Formation in Turkey. The Interplay of Multiple Identities"**, RECON Online Working Papers, October 2008, www.reconproject.eu
- Guild E., Carrera S., Balzacq T., **"The Changing Dynamics of Security in an Enlarged European Union"**, CHALLENGE Papers, 24/10/2008, www.ceps.eu
- Guild E., Groenendijk K., Carrera S., **"Ten Issues and Recommendations for the European Parliament Elections on Freedom, Security and Justice"**, CEPS Policy Briefs, 2/10/2008, www.ceps.eu
- Klein R., Persson Å., **"Financing Adaptation to Climate Change: Issues and Priorities"**, ECP Reports, 24/10/2008, www.ceps.eu
- Kleimeier S., Sander H., **"Integrating Europe's Retail Banking Market: Where Do We Stand?"**, CEPS Reports in Finance and Banking, 15/10 2008, www.ceps.eu
- Lannoo K., **"Credit Rating Agencies: Scapegoat or free-riders?"**, ECMI Commentaries, 9/10/2008, www.ceps.eu
- Lannoo K., **"Restoring Confidence"**, CEPS Commentaries, 21/10/2008, www.ceps.eu
- Martens H., Zuleeg F., **"Where would we be now without the euro?"**, EPC Commentary, 14/10/2008, www.epc.eu

- Melvin N., Boonstra J., “The EU Strategy for Central Asia @ Year One”, EUCAM Policy Brief, 8/10/2008, www.ceps.eu
- Moschel M., “Race Judicata. Rien ne va plus for Race and Ethnicity in France and Europe?”, Law Department Working Papers, 8/10/2008, www.cadmus.iue.it
- O’ Brennan J., “Ireland and the Lisbon Treaty: Quo Vadis?”, CEPS Policy Briefs, 23/10/2008, www.ceps.eu
- Olsen P. J., “Institutional autonomy and democratic government”, ARENA Working Papers, 20/10/2008, www.arena.uio.no
- Piekkola H., “Flexible Pension Systems –Postponed Retirement and Distributional Fairness”, ENEPRI Research Reports, 23/10/2008, www.ceps.eu
- Post-Summit Analysis: A change of climate, EPC, 20/10/2008, www.epc.eu
- Safjan M., Gorywoda L., Janczuk A., “Taking Collective Interest of Consumers Seriously: A View from Poland”, Law Department Working Papers, 22/10/2008, www.cadmus.iue.it
- Sartor G., “Legality Policies and Theories of Legality: From “Bananas” to Radbruch’s Formula”, Law Department Working Papers, 22/10/2008, www.cadmus.iue.it
- Schweitzer H., “Commitment Decisions under Art. 9 of Regulation 1/2003: The Developing EC Practice and Case Law”, Law Department Working Papers, 8/10/2008, www.cadmus.iue.it
- Von Danwitz T., “The Concept of State Aid in Liberalised Sectors”, Law Department Working Papers, 23/10/2008, www.cadmus.iue.it
- Κοφίνης Ι., «Υπάρχει βούληση για περισσότερη Ευρώπη;», ΕΚΕΜ Γνώμες, 20/10/2008, www.ekem.gr

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

31/10/2008: Το Ελληνικό Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών και Ερευνών διοργανώνει συζήτηση με θέμα «**Μήπως αργήσαμε; Αποτίμηση και προοπτικές των μεταρρυθμίσεων στην Ελλάδα και στην Ευρώπη**», στα πλαίσια της Γενικής Συνέλευσης των εταίρων του ΕΚΕΜΕ στο Γραφείο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην Αθήνα. Τη συζήτηση θα συντονίσει ο καθηγητής Πάνος Καζάκος.

Θέματα προς συζήτηση:

Μεταρρυθμίσεις 1996-2008: Γενική αποτίμηση εξελίξεων (Καθυστερούν οι μεταρρυθμίσεις και, αν ναι, γιατί); Π. Μπεγλίτης

- ο Είναι η ελληνική οικονομία «θωρακισμένη» απέναντι στη χρηματοπιστωτική κρίση στις ΗΠΑ και στην Ευρώπη; Χρ. Γκόρτσος
- ο Η Ελλάδα και η ευρωπαϊκή «μεταρρυθμιστική συναίνεση» (Στρατηγική της Λισαβόνας). Ο ρόλος του ΕΣΠΑ 2007-2013: Κ. Μουσουρούλης
- ο Τι θα μπορούσε να συγκροτήσει ένα «σκληρό πυρήνα» μεταρρυθμίσεων για το άμεσο μέλλον; Εναλλακτικές μεταρρυθμιστικές ιδέες ή στρατηγικές: Τάσος Γιαννίτης
- ο Ευνοεί ή εμποδίζει το «πολιτικό σύστημα» μεταρρυθμίσεις, ποιες και γιατί; Α. Μακρυδημήτρης

- 22/10/2008: Το Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ) γιορτάζει την επέτειο 20 χρόνων από την ίδρυσή του. Ο Καθηγητής Mario Monti, Πρόεδρος του Πανεπιστημίου Bocconi στο Μιλάνο, και πρώην Ευρωπαίος Επίτροπος εκφώνησε την Ετήσια Διάλεξη 2008 με θέμα «**Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Ευρώπη και ο ρόλος των δεξαμενών σκέψης**». Το πρόγραμμα της εκδήλωσης περιλαμβάνει επίσης την προβολή αφιερώματος για τα 20 χρόνια δράσης του ΕΛΙΑΜΕΠ και ομιλία του Προέδρου του ΔΣ του, Καθηγητή Λουκά Τσούκαλη με θέμα «Η μάχη των ιδεών και ο ρόλος του ΕΛΙΑΜΕΠ», Αθήνα.
- 10/10/2008: Η Ένωση Πολιτών για την Παρέμβαση σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Έκφραση εγκαινίασε μια δημόσια συζήτηση με στόχο την ανάδειξη του ενεργού ρόλου της κοινωνίας των πολιτών στην ένταξη των μεταναστών ως νέοι πολίτες της χώρας, με θέμα «**Κοινωνική ένταξη των μεταναστών & προοπτικές του μεταναστευτικού φαινομένου στην Ελλάδα του 21ου αιώνα**», Αθήνα.
- 8/10/2008: Το Κέντρο Ενεργειακής Πολιτικής και Ανάπτυξης του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών διοργάνωσε Διεθνές Συνέδριο με θέμα: “**Black Sea Energy Policy Conference, Energy Investments and Trade Opportunities**”, Αθήνα.
- 2-3/10/2008: Το Ινστιτούτο Νεοελληνικών Ερευνών, διοργάνωσε το Δεύτερο Ελληνο-Βαλκανικό Συμπόσιο με θέμα: «**Ελληνο-βουλγαρικές σχέσεις την εποχή της διαμόρφωσης των εθνικών ταυτοτήτων**», Αθήνα.
- 2-4/10/2008: Το Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ) διοργάνωσε σεμινάριο με θέμα “**European Science Foundation-Exploratory Workshop**” με θέμα τη μετανάστευση, Αθήνα.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΕΙΜΕΝΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΕΕΕΠ

1. ΕΚΔΟΣΕΙΣ

- Ανδρέου, Γιώργος, Συνοχή και διαρθρωτική πολιτική στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Παπαζήσης, Αθήνα 2002
- Διαμαντικός, Κων/νος - Τριαντόπουλος, Χρήστος, Το Διαδίκτυο στην υπηρεσία της έρευνας, Εκδόσεις Εργαστηρίου Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής, Πανεπιστήμιο Αθηνών, 2006.
- Διαμαντικός, Κωσταντίνος, Θεωρία και πρακτική της αξιολόγησης Προγραμμάτων, δράσεων και πολιτικών, Παπαζήσης, Αθήνα 2007.
- Δούση, Εμμανουέλα, Η κοινοτική περιβάλλοντος και η επίδρασή της στην περίπτωση της Ελλάδας, Παπαζήσης, Αθήνα 2002
- Καζάκος, Πάνος, Αναθεώρηση του συντάγματος και Οικονομία. Δοκίμιο οικονομικής ανάλυσης των συνταγματικών θεσμών, Εκδόσεις Παπαζήσης, Αθήνα 2007.
- Καζάκος, Πάνος, Στη Μέση του Δρόμου; Η Ελλάδα και η Πρόκληση της Ανταγωνιστικότητας, Εργαστήριο Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής, Μεταμεσονύκτιες Εκδόσεις, Αθήνα 2005.
- Κοτσιαράς, Αθανάσιος, "www.ΠολιτικόΙσλάμ.online.tr" Η ηλεκτρονική παρουσία του Τούρκικου πολιτικού Ισλάμ στο διαδίκτυο, Παπαζήσης, Αθήνα 2004.
- Κουτσιαράς, Νίκος, Η Λήψη Αποφάσεων σε μια Οικονομική Ένωση. Υποδείξεις με αφετηρία τη σύγχρονη οικονομική θεωρία της πολιτικής, Παπαζήσης, Αθήνα 2003.
- Κουτσιαράς, Νίκος, Ποιος ελπίζει ή φοβάται τις Βρυξέλλες; Η ρυθμιστική παρέμβαση της Ε.Ε. στις αγορές εργασίας, Παπαζήσης, Αθήνα 2004.
- Μπότσιοι, Κων/να, Μεταξύ ΝΑΤΟ και ΕΟΚ. Η Ευρώπη σε αναζήτηση μιας αμυντικής και πολιτικής ένωσης, 1949-1957, Παπαζήσης, Αθήνα 2002.
- Koutsiaras, Nikos, Understanding Economic and Monetary Union, Institute of European Integration and Policy, Metamesonykties Ekdoseis, Athens 2005.

2. ΚΕΙΜΕΝΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Α. Μέλη ΔΕΠ και Συνεργάτες από άλλα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα

- Διαμαντόπουλος, Χρήστος, "Διοικητικές αντιλήψεις και Διοικητικά συστήματα: Αγγλοαμερικάνικη και ευρωπαϊκή παράδοση". WP. A01/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0106
- Καζάκος, Πάνος, "Ανταγωνιστικότητα, Ανάπτυξη και Απασχόληση. Εθνικές δυνατότητες και προτεραιότητες.", WP. A03/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0304
- Καζάκος, Πάνος, "Στη Μέση του Δρόμου; Η Ελλάδα και η Πρόκληση της Ανταγωνιστικότητας", 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/Met.Ekd.pdf
- Κουτσιαράς, Νίκος, "Η στρατηγική της Λισαβόνας και η έκθεση Kok: Μεταξύ οικονομικής σκοπιμότητας και πολιτικής ορθότητας", WP. A02/05, 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0205
- Λάβδας, Κώστας - Χρυσόχου, Δημήτρης, Νέες κατευθύνσεις στη μελέτη της ευρωπαϊκής πολιτείας, WP. A02/06 (2006) στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0206
- Μαραβέγιας Ν., «Σε αναζήτηση ευρωπαϊκής στρατηγικής για την ύπαιθρο», WP. A01/08 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0108.pdf
- Τζιφάκης, Νικόλαος - Φακιολάς, Ευστάθιος Τ. "Οι επιχειρήσεις ειρήνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα Δυτικά Βαλκάνια", WP. A02/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0202
- Ananiadis, Blanca, "From Lisbon to Lisbon: Narratives of Social Europe". UACES 37th Annual Conference and 12th Research Conference, WP. A02/07, 2007 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0207
- Attina, Fulvio, Building the Union: an evolutionist interpretation, IEIP-EKEM (Conf.) 09 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM \(Conf.\) 09.pdf](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM (Conf.) 09.pdf)
- Bellamy, Richard, New modes of democracy: Can there be EU Democracy without parties or political representation? IEIP-EKEM (Conf.) 08 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM \(Conf.\) 08](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM (Conf.) 08)
- Castiglione, Dario, Notes on "The role of political identity in European integration", IEIP-EKEM (Conf.) 07 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM \(Conf.\) 08.pdf](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM (Conf.) 08.pdf)
- Diamantopoulos, Christos, "Thoughts on logical positivism, simon's decision theory and the aristotelian teleology", WP. A01/07, 2007 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0107
- Kaczynski, Piotr Maciej, "Polish Dilemmas on the New European Union Treaty", Institute of Public Affairs(Warsaw)στο eeep.pspa.uoa.gr/IPA.pdf
- Kassimatis, George, Common cultural roots - The cornerstone of the European Union IEIP-EKEM (Conf.) 05, στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM \(Conf.\) 05.pdf](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM (Conf.) 05.pdf)
- Kazakos, Panos, After the Constitutional Debacle: What way ahead for the Union?, IEIP-EKEM (Conf.) 10, στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM\(Conf.\)10.pdf](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM(Conf.)10.pdf)
- Kazakos, Panos, Europeanisation, Public Goals and Group Interests: Convergence Policy in Greece, 1990-2003 στο eeep.pspa.uoa.gr/WEP.pdf
- Kazakos, Panos, Scenarios for the future of Europe, WP. A01/05, 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0105

- Koutsiaras, Nikos - Andreou, George, Small can be beautiful: The EU budget - and the financial perspectives for 2007-2013, WP. A01/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0104
- Manitakis, Antonis, The impasses in constitutionalising the EU and the perspective of moving from the shared sovereignty of states to "condominium" of peoples, IEIP-EKEM (Conf.) 02 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM \(Conf.\) 02](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM (Conf.) 02)
- Pagoulatos, George, Deepening vs Widening: Revisiting the dilemma, IEIP-EKEM (Conf.) 06_στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM \(Conf.\) 06.pdf](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM (Conf.) 06.pdf)
- Papadopoulou, Lina, Lost in "translation" or, how political visions IEIP-EKEM (Conf.) 04; regarding the future of Europe are "translated" into constitutional arrangements
- Taylor, Paul, The State of European Integration: a view on the present and future perspective, IEIP-EKEM (Conf.) 01 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM \(Conf.\) 01](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM (Conf.) 01)
- Trechsel, Alexander, The Swiss model: a bonanza for EU studies, IEIP-EKEM (Conf.) 03, [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM \(Conf.\) 03](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM (Conf.) 03)

Β. Ερευνητές και Επιστημονικοί Συνεργάτες Ε.Ε.ΕΠ

- Διαμαντικός, Κωνσταντίνος - Λαμπρίδης, Παναγιώτης, "Η Αναζήτηση της Ειρήνης στο Αιγαίο: Μια Συνολική Αποτίμηση της Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης και Ασφάλειας στις Ελληνοτουρκικές Σχέσεις", WP. B08/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0804
- Διαμαντικός, Κωνσταντίνος, Θεωρία και μέθοδοι αξιολόγησης κοινωνικών - οικονομικών παρεμβάσεων, WP. B05/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0506
- Μανούζας, Ζήσης, "Μείωση των ωρών εργασίας: Είναι αποτελεσματικό μέτρο για την αύξηση της απασχόλησης;", WP. B07/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0704
- Ματσουκά, Κλεοπάτρα, Η ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Προβλήματα, Προοπτικές, Προκλήσεις, WP. B04/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0406
- Μπουρίκος, Δημήτρης, Ζητήματα κοινωνικοασφαλιστικής μεταρρύθμισης στην Ελλάδα, Επισημάνσεις και προτεινόμενη βιβλιογραφία, WP. B03/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0306
- Παπούλιας, Ευάγγελος, Διεθνές και Ευρωπαϊκό πλαίσιο της εθνικής πολιτικής μουσείων. Περιπτωσιολογική μελέτη Αρκαδίας, WP. B01/07, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0107
- Σκάκος, Δημήτρης, "Από τον Ρεπουμπλικανικό Φιλελευθερισμό στη Δημοκρατία των Ελευθεριών: Μία προσέγγιση ανα-σημασιοδότησης της "φιλελεύθερης σοσιαλδημοκρατίας", WP. B02/07, 2007 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0207
- Σοφού, Στεργούλα, "Η Αναπτυξιακή Βοήθεια ως μέσο της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Περίπτωση των Δυτικών Βαλκανίων", WP. B06/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0604
- Τριαντίδης, Αρης, "Οικονομικές προεκτάσεις της περιφερειακής ολοκλήρωσης στα Βαλκάνια", WP. B05/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0504
- Andreou, George, Regional Policy in Greece Sectoral Case Study The Operational Programme "Competitiveness", WP. B01/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0104
- Choros, Panagiotis, Political Conditionality in the European Neighbourhood Policy: The Case of the Southern Mediterranean WP. B02/05, 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0205
- Demiri, Eleni - Vlioras, Evangelos, The Greek Contribution to CFSP and Civilian Crisis Management, WP. B02/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0204
- Frangakis, Nikos - Papayannidis, A.D. - Demiri, Eleni - Vlioras, Evangelos, FORNET CFSP Annual Report 2004-Greece, WP. B03/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0304
- Kotsiaros, Athanasios, The change of the Greek foreign policy strategy towards Turkey: the Greek official political discourse, WP. B01/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0106
- Petrelli, Marina - Vallianatou, Anna, The medium-small and big member states: willing enough to draw common positions during the European Convention and IGC debate on CFSP and ESDP?, WP. B02/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0206
- Triantafillou, Martha, Forecasting conflicts with the use of event data: The Greek-Turkish case of Imia, WP. B04/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0404
- Trantidis, Aris, Interests, Ideas and Norms: The Strategy of 'Symbiosis' in the European Neighbourhood Policy, WP. B03/05, 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0305
- Trinquelle Isabelle, "La spécificité de la gestion des déchets dans les îles au regard du droit communautaire" στο eeep.pspa.uoa.gr/IsabelleTrinquelle-French.pdf
- Vallianatou, Anna, The Iraq crisis: did the fourth EU-Greek Presidency follow a problem solving approach?, WP. B01/05, 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0105

Κείμενα εργασίας Μονάδα Τουρκίας

- Kotsiaros, Athanasios, "Turkish National Elections 2007: Choosing between democracy and authoritarianism", RUT-WP03/07, 2007 στο <http://eeep.pspa.uoa.gr/RUT-WP03.07.pdf>
- Κοτσιαράς, Αθανάσιος (επ.), «Η Ευρωπαϊκή Κοινή Γνώμη και η Τουρκία: Διαπραγμάτευση ενάντια στη θέληση των ευρωπαίων πολιτών:» RUT-WP02/07, 2007 στο <http://eeep.pspa.uoa.gr/RUT-WP02.07.pdf>
- Τριαντόπουλος, Χρήστος, «Τουρκική οικονομία: Το τρένο του 2006 θα εκτροχιαστεί το 2007;», (2007) RUT-WP01/07 στο <http://eeep.pspa.uoa.gr/RUT-WP01.07.pdf>
- Τσαπακίδης, Χρήστος, «Οι Ρωσοτουρκικές Σχέσεις στη Μεταψυχροπολεμική Εποχή: Επαναπροσδιορισμός και Νέες Τάσεις», RUT-WP04/07, 2007 στο <http://eeep.pspa.uoa.gr/RUT-WP04.07.pdf>